

Thuis in Den Haag

Verkiezingsprogramma
CDA Den Haag 2010–2014

CDA
Den Haag

www.cdadenhaag.nl

Inhoud

Inleiding	4
1 Veilig, schoon en heel	8
2 Bouwen aan de toekomst	12
3 Internationale stad	16
4 Bereikbaarheid: van woonwijk tot wereldstad	20
5 Economie	24
6 Sociaal beleid	28
7 Participatie: de kracht van samenleven	30
8 Integratie: scheidingen overbruggen	34
9 Onderwijs, jeugd en gezin	36
10 Dienstbare gemeente	38
Financiën	40
Bijlage	43
Colofon	43

Inleiding

Thuis in Den Haag heeft verschillende betekenissen. De een denkt aan het eigen gezin, huis, school, sportvereniging of kerk. Voor het CDA betekent thuis in Den Haag: een leefbare stad. Schoon, veilig, toegankelijk en prettig om te wonen. Met duidelijke omgangsregels, waaraan iedereen zich houdt. Het betekent ook een zorgzame samenleving. Met voldoende woonruimte en groen om jongeren en gezinnen voor de stad te behouden. Met een sterke lokale economie en genoeg werkgelegenheid, zodat iedereen zijn eigen brood kan verdienen. Met een speciaal herstelprogramma, dat ervoor zorgt dat dit ook tijdens en na de economische crisis kan. In dit verkiezingsprogramma presenteert het CDA zijn plannen om al deze ambities op het gebied van leefbaarheid, economie en integratie waar te kunnen maken. Zodat Den Haag een thuis is, voor al haar inwoners.

Mensenstroom als levensader

Den Haag is een gastvrije stad met een rijke vestigingsgeschiedenis. Of het nu gaat om inwoners uit de voormalige koloniën, gastarbeiders, studenten of expats, velen voelen zich thuis in deze stad. De verschillende culturen die iedere groepering weer met zich meebrengt weten hun plek te vinden, vestigen zich en zijn niet meer weg te denken uit Den Haag. Ook jongeren weten Den Haag te vinden voor studie of een eerste baan. Volksvertegenwoordigers, diplomaten en ambtenaren verblijven al dan niet tijdelijk in Den Haag. En internationale organisaties of multinationals als Shell en Siemens trekken expats aan. Daartegenover zijn er ook mensen die juist wegtrekken uit de stad. Gezinnen die elders op zoek gaan naar eengezinswoningen. Ook door de herstructurering in Den Haag Zuidwest zijn veel huishoudens verplaatst. Stadsdelen zoals Scheveningen en Loosduinen worden bedreigd door grootse bouwplannen. Dat is jammer. Want als gezinnen wegtrekken wordt de sociale structuur in Den Haag doorbroken. Dit is niet goed voor de economische draagkracht van de stad.

De stromen mensen die Den Haag voor kortere of langere tijd aandoen, bieden kansen voor Den Haag. De internationale stad zorgt voor werkgelegenheid, er is een groot aanbod aan onderwijs en het voorzieningenniveau (zoals winkels en sportfaciliteiten) vaart wel bij de knooppuntfunctie van Den Haag. Voor de Haagse economie is het belangrijk dat de concurrentiepositie van Den Haag als internationale stad versterkt wordt. Samenwerking in regionaal verband en de metropool Den Haag-Rotterdam is hierbij een voorwaarde. De diversiteit tussen gewortelde Hagenaars en nieuwkomers bepaalt de identiteit van onze stad. Maar de hoge bevolkingsdoorstroming en veranderende bevolkingssamenstelling in Den Haag heeft ook zijn keerzijden. Mensen hebben hun eigen achtergrond, hun eigen culturele waarden en gedragingen. Tweede en derde generaties kinderen van migranten vinden niet altijd hun eigen plek in de samenleving en zijn zoekende naar hun identiteit. Dit kan op allerlei terreinen problemen opleveren. Generaties Hagenaars die hier al lang wonen voelen zich soms overonderd door andere culturen en verliezen een gevoel van geborgenheid en herkenning in de eigen stad. De problemen die hier voor beide groepen uit voortvloeien moeten onderkend en besproken worden. Om onvrede en onbegrip te voorkomen moeten er duidelijke basisafspraken worden gemaakt. Wat verwachten we van elkaar? Wat kan wel, wat kan niet? Hierop mogen en moeten we elkaar aanspreken. Zonodig zal de overheid optreden. Gedeelde waarden en daarop gebaseerde normen zijn onmisbaar om de stad leefbaar te houden. Samen leven, in plaats van langs elkaar leven, is essentieel voor een goed woon-, werk-, en vestigingsklimaat.

Het CDA: thuis in Den Haag

Het CDA gaat uit van de kracht van de samenleving. Vier begrippen zijn daarbij belangrijk: gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap. Deze uitgangs-

punten passen goed in Den Haag. Gerechtigheid komt tot uiting in handhaving van rechtsorde, veiligheid en een gemeenschappelijk normenkader. Gespreide verantwoordelijkheid betekent dat Hagenaars een sterke verantwoordelijkheid hebben voor hun eigen leven en hun sociale omgeving. Daarbij mag solidariteit niet vergeten worden, want een zorgzame samenleving maak je samen. Kwetsbaren moeten worden beschermd door het scheppen van werkgelegenheid en een vangnet tegen armoede. Sociaal beleid moet er in de eerste plaats op gericht zijn dat iedereen meewerkt. En ten slotte het rentmeesterschap. Duurzaam samenleven vereist een verantwoorde omgang met milieu, financiën en de Haagse omgeving. Natuurlijk houdt het CDA bij alles rekening met toekomstige generaties.

CDA speerpunten

Het CDA heeft de afgelopen collegeperiode een alternatief geboden voor het collegebeleid van PvdA, VVD en GroenLinks. Het CDA is ervan overtuigd dat het tijd is voor een koerswijziging op diverse gebieden. Vijf speerpunten hieruit:

1. Gezin in de stad

Juist in grote steden is de aanwezigheid van gezinnen belangrijk voor de sociale cohesie. Gezinnen spelen een grote rol bij de totstandkoming van sociale netwerken op school en in de buurt. Echter, per jaar vertrekken meer dan 1000 gezinnen uit Den Haag. Het CDA wil deze trend door een gezinsvriendelijk beleid ombuigen. Hiervoor is het nodig dat woonwijken veilig zijn (zie § 1.1), er voldoende gezinswoningen en speel- en sportvoorzieningen zijn (§ 2.2) en dat de wachtlijsten voor (buitenschoolse) opvang en scholen worden aangepakt (§ 9.2).

2. Groene woonstad aan zee

Den Haag heeft alles in zich om de mooiste woonstad van Nederland te worden. Belangrijke kwaliteiten zijn het groen, de ligging aan zee en de combinatie van rust en stedelijke voorzieningen. Het CDA wil Den Haag als dé groene woonstad aan zee voor de komende generaties verder ontwikkelen (§ 2.2). De afgelopen collegeperiode is dit onder druk komen te staan. Geen megalomane bouwplannen maar bouwen naar behoefte. Een aantal bouwplannen zoals de hoogbouw aan de kust wordt wat betreft het CDA teruggedraaid. Verbetering van de huidige woningvoorraad kan onnodige sloop voorkomen. Niet de woningbouwaantallen maar de leefbaarheid van Den Haag is onze norm.

3. Voldoende parkeergelegenheid

Beschikbaarheid van een parkeerplaats in de buurt is voor de meeste mensen een voorwaarde om prettig te kunnen wonen. De meeste woonwijken in Den Haag zijn niet gebouwd op het aantal auto's van nu. De straten staan overvol met auto's. De komende tijd stijgt het autobezit verder (8% tot 2020). Het CDA wil dat in de komende tien jaar 10.000 extra parkeerplaatsen in woonwijken worden gerealiseerd. Het CDA is tegen het opleggen van betaald parkeren zonder verdere oplossing zoals nu in delen van Segbroek, Escamp, het Centrum en Scheveningen is gebeurd (§ 3.3).

4. Beschavingsoffensief

Veel Hagenaars ergeren zich aan hufterig gedrag en de zogenaamde straatcultuur. Het CDA pleit voor normaal gedrag. Op straat, op het werk en op school. Normen zijn niet vrijblijvend, ze zijn nodig om gezond samenleven mogelijk te maken. Wat het CDA betreft wordt via een beschavingsoffensief (§ 1.6) aangedrongen op fatsoenlijk gedrag in het publieke domein.

5. Presterende overheid

“Presteren voor Hageaars” zou het motto moeten zijn van het gemeentelijk apparaat (§10.1). Of anders gezegd: waar voor je belastinggeld. Meer dienstverlening dus, en minder regels. Meer uitvoering en minder beleid. De vuilnismannen, politie-agenten, tramconducteurs en balie-ambtenaren verdienen onze waardering. Het gemeentelijke apparaat kan krimpen, maar alleen op de beleidsafdelingen.

Leeswijzer: CDA-totaalpakket

Het CDA-verkiezingsprogramma biedt een totaalpakket voor alle Hageaars. In 10 hoofdstukken draagt het CDA oplossingen voor de toekomst aan. Onze financiële paragraaf houdt rekening met een ongewisse financiële toekomst.

1 Veilig, schoon en heel

Een veilige en schone omgeving. Daarin voelen mensen zich thuis. Den Haag moet de ambitie hebben om de veiligste stad van Nederland te zijn. Het CDA staat voor een zero-tolerance beleid als het gaat om overlast en criminaliteit. Daar hoort bij dat Hagenaars hun eigen omgeving schoon houden en dat ze aangesproken kunnen worden op nalatigheid. De gemeente geeft het goede voorbeeld door de openbare ruimte goed te onderhouden.

1.1 Verminderen overlast en criminaliteit

1. Woonwijken moeten vrij zijn van criminaliteit, (drugs-)overlast en onveilige verkeerssituaties. In woonbuurten worden ook kleine meldingen van overlast en vervuiling snel opgepakt. Ook krijgen deze wijken een kindvriendelijk ontwerp. Zo moet er ruimte zijn waar kinderen kunnen leren fietsen.

2. Hagenaars ervaren nog te veel overlast van jongeren. Straatschoffies moeten stevig worden aangepakt. Hiervoor werken verschillende partijen (jongerenwerk, politie en leerplicht) onder aanvoering van de gemeente integraal en intensief samen. Ouders worden aangesproken of aangeschreven als hun kinderen voor overlast in de omgeving zorgen. Wanneer taakstraffen worden ingezet moet dit een echte 'straf' zijn. Indien nodig worden mosquito's (geluidsinstallaties die alleen jongeren hinderen) ingezet. Ook kunnen zwembadverboden en samenscholingsverboden van kracht worden.

3. Onder aanvoering van het CDA is het aantal coffeeshops in Den Haag gedaald. Toch is er nog steeds sprake van overlast. Bij overlast van coffeeshops moet het 'one-strike-you're-out' principe worden gehanteerd. Overlastgevend concentraties van coffeeshops worden in het geheel gesloten (Zeeheldenkwartier en Weimarstraat). Gesloten coffeeshops worden niet verplaatst. Vanwege de maatschappelijke gevolgen, bijvoorbeeld brand en stroomdiefstal, wordt cannabisteelt effectief aangepakt door gezamenlijk optreden van politie, nutsbedrijven en gemeente.

4. De inzet van extra (slimme) camera's en andere moderne technologieën op onveilige plaatsen is gewenst. Zowel in het openbaar vervoer als ten behoeve van de veiligheid van hulpverleners.

5. Politie en burgers treden op als bondgenoten voor veiligheid. Er komen meer agenten, handhavers en toezichthouders op straat, zeker ook in het centrum van Den Haag. De wijkagent is herkenbaar en zichtbaar voor de buurtbewoners.

6. Burgerparticipatie wordt versterkt via de buurtinterventieteam, sms-diensten, burgerpanels en aangifte via internet. Succesvolle burgerorganisaties zoals de vrijwillige reddingsbrigade, de straat-vertegenwoordigers in bijvoorbeeld Laak en de vele buurtinterventieteam verdienen voortdurende ondersteuning.

7. Onveilige plekken zoals louche horecagelegenheden en tunnels en steegjes met slecht zicht worden preventief aangepakt. Hierdoor stijgt de veiligheidsbeleving van de inwoners. De 'hotspot'-aanpak wordt uitgebreid, waardoor de gemeente duistere gelegenheden in de gaten kan houden. Ook moet er budget zijn om het aantal enge plekken in vier jaar met 25% te laten dalen. Leegstand van winkelpanden wordt tegengegaan.

8. De politie en de gemeente zijn alert op het verplaatsen van verloedering en criminaliteit. De politie wordt ingezet daar waar zij het hardst nodig is.

9. Het veiligheidsbeleid van de gemeente Den Haag moet ingesteld zijn op een grotere terreurdreiging dan elders, in verband met de aanwezigheid van het regeringscentrum en de internationale organisaties. Er wordt bij het Rijk aangedrongen op extra capaciteit.

1.2 Veiligheid in OV en verkeer

1. Het openbaar vervoer moet gegarandeerd veilig zijn. Op stations wordt dag en nacht toezicht gehouden. Onveilige tramlijnen worden ook overdag bemand door teams van conducteurs. De

kwaliteit van conducteurs moet gegarandeerd worden: iedereen zonder kaartje krijgt een boete! Alle RandstadRailstations en grote busstations krijgen camerabewaking en goede verlichting.

2. Veiligheid van trams in het verkeer behoeft extra aandacht. Oversteekplaatsen waar elkaar kruisende trams slecht zichtbaar zijn, worden aangepakt. De gemeente ziet erop toe dat de trambanen worden schoongehouden.

3. Fietzers en voetgangers worden extra beschermd, hoewel ook zij zich aan de verkeersregels dienen te houden. Verkeerslichten en oversteekplaatsen worden beter onderhouden. Ook komt er meer aandacht voor kruisingen van auto's en fietsers, bijvoorbeeld rechtsafslaande auto's en doorrijdende fietsers die gelijk groen hebben. Grote vrachtauto's krijgen beperkte toegang of worden geweerd van plaatsen waar veel voetgangers en kinderen zijn.

4. Rondom scholen en speelpleinen wordt bij de inrichting extra aandacht besteed aan verkeersveiligheid door bijvoorbeeld snelheidsremmende maatregelen.

5. Om kinderen op een veilige manier met verkeer te leren omgaan en te leren fietsen, krijgt de verkeerstuin in de Rivierenbuurt navolging in andere drukke wijken.

6. Cursussen voor scootmobielen worden gestimuleerd.

1.3 Schoon

1. De openbare ruimte is van ons allemaal. Het is een toonbeeld van goed burgerschap om bij te dragen aan een schone openbare ruimte. Dit begint met het schoonhouden van de eigen stoep. Inwoners die zich niet houden aan de regels voor een schone stad, krijgen een boete. Hiertoe wordt het aantal toezichthouders uitgebreid. Voor wijkspecifieke afvalproblemen wordt aansluiting bij bestaande systemen gezocht, zoals bijvoorbeeld de broodinzameling voor de kinderboerderij.

2. Burgers en ondernemers worden gestimuleerd om mee te werken aan een schone omgeving door experimenten waarbij bewoners en ondernemers zelf middelen (bijvoorbeeld vouchers om schoonmakers in te huren) krijgen om hun omgeving schoon te houden.

3. Inzameling van huisvuil kan veel milieuvriendelijker gebeuren. Gescheiden inzameling van GFT-afval, klein chemisch afval, papier, plastic en glas wordt gestimuleerd. Wanneer achteraf scheiden even effectief blijkt te zijn als de scheiding vooraf (zoals bij plastic), is dit wenselijk. In de stad dienen zoveel mogelijk ondergrondse afvalbergingen te worden geplaatst. De gemeente maakt hier snel werk van. Bij gestapelde nieuwbouw komen interne systemen voor afvalinzameling. Inzameling van papier kan gedaan worden door (sport-)verenigingen die met een gemeentelijke bijdrage en de opbrengst hun kas kunnen vullen. De omgeving van papierbakken en glasbakken moet schoon, veilig en vrij van rondslingerend afval zijn. Papierbakken worden regelmatig geleegd. Op verzamelbakken wordt duidelijk een gemeentelijk telefoonnummer vermeld.

4. Straten dienen schoon te zijn van gevel tot gevel. De poetsteams omvatten naast de Ooievaarsbanen ook meer specialistische banen op het gebied van onkruid-, kauwgom- en graffitiwerwijdering. In de stad worden extra afvalbakken (met peukenbak) geplaatst.

5. De bestuurlijke boete bij het niet opruimen van hondenpoep gaat omhoog van 75 euro naar 100 euro. Bij meerdere overtredingen stijgt de boete. De hondenbelasting wordt afgeschaft. Deze wekt de suggestie dat hondenbezitters betalen voor schoonmaakwerkzaamheden en zij dus zelf geen actie hoeven te ondernemen.

6. Het effect van de stadsbrede graffiti-aanpak zal de komende jaren zichtbaar worden. Ook de toegangen naar de stad met de trein en de auto moeten schoon blijven. In samenwerking met Rijkswaterstaat en de NS wordt gezorgd voor een vorstelijke ontvangst in Den Haag.

7. Overlast veroorzaakt door ratten, meeuwen, muizen en andere dieren wordt aangepakt. Gebruik van afvalcontainers en containers wordt gestimuleerd en er wordt een voederverbod ingesteld en gehandhaafd.

8. Voor het uitgaanspubliek dienen ter voorkoming van wildplassers meer zogenaamde plaskruizen geplaatst te worden in de drukke winkelstraten en uitgaansgebieden.

1.4 Heel

1. De openbare ruimte heeft een onderhoudsachterstand van in totaal 100 miljoen euro. Er moeten extra middelen vrijgemaakt worden om deze achterstanden sneller in te lopen.
2. Achterstanden in de vervanging van het rioolstelsel worden weggewerkt. Deze kosten uit het verleden worden niet via de huidige rioolheffing, maar uit algemene middelen gedekt.
3. De toegankelijkheid van de stad voor minder validen moet verbeteren door extra bankjes voor ouderen, perfecte bestrating en meer voorzieningen voor visueel of anderszins gehandicapten.
4. Kapotte verkeerslichten en straatverlichting worden sneller gemaakt. De melder wordt beter geïnformeerd over de voortgang. De gemeente gaat zo snel mogelijk over op het plaatsen van LED-verlichting vanwege de duurzame effecten hiervan.

1.5 Een duurzaam veilige kust

1. De aanpak van de kustverdediging voor Kijkduin en Scheveningen is van groot belang voor een veilig Den Haag. Als grootste kuststad van Nederland moet Den Haag voorop lopen bij verbetering van de kustveiligheid.
2. Buitendijkse bouwprojecten vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en de initiatiefnemers. Bij buitendijks bouwen wordt terughoudendheid betracht vanwege de risico's (bijvoorbeeld de verwachte zeespiegelstijging) en overlast die dit kan geven. Projecten dienen verplicht een risicoanalyse en -aanpak te bevatten. Bij verkoop van woningen worden risico's gemeld aan de koper.
3. Het duinlandschap, de kust, het kustbeeld en de zee zijn beschermingswaardig. Het CDA is geen voorstander van een vanaf Scheveningen en Kijkduin zichtbaar windmolenpark.
4. Het CDA vraagt aandacht van de gemeente voor het natuurlijk evenwicht van de dierenpopulaties in de duinen.

1.6 Beschavingsoffensief

Veel Hagenaars ergeren zich aan hufterig gedrag en de uitwassen van de zogenaamde straatcultuur. Het CDA doet een appèl op de inwoners van Den Haag om zelf verantwoordelijk te zijn voor hun gedrag en om normaal en met respect voor de ander om te gaan. Op straat, op het werk, in het openbaar vervoer en op school. Normen zijn niet vrijblijvend, ze zijn nodig om gezond samenleven mogelijk te maken. Wat het CDA betreft wordt aangedrongen op fatsoenlijk gedrag in het publieke domein. Overheid en politiek hebben hierbij een voorbeeldfunctie.

1.6.1 Ouder- en kindbeschaving

De verantwoordelijkheid voor opvoeding van kinderen ligt bij de ouders of aangewezen opvoeders. In de meeste gevallen gaat dit goed. Te vaak echter ziet het CDA dat ouders deze verantwoordelijkheid afschuiven naar school. In de praktijk blijken sommige kinderen thuis geen ontbijt te krijgen, dragen ze geen gepaste kleding naar school en spreken ze geen Nederlands in de klas. Sommige ouders verwachten duidelijk teveel van de overheid en het onderwijs. Het CDA gaat hier het volgende aan doen:

- a) De gemeente en scholen maken duidelijk wat van ouders en leerlingen wordt verwacht. Het verstrekken van een schoolontbijt leidt de aandacht af van de werkelijke problemen. Beter is het om de ouders hierop aan te spreken. Ouders worden geïnformeerd over de mogelijkheden van ouderparticipatie. Het onderwijs wordt weer in de gelegenheid gesteld zich te concentreren op haar kerntaak, het

geven van onderwijs. Daarnaast vormen scholen waar nodig een schakel naar jeugdzorginstanties. Scholen worden hiertoe uitgerust.

b) De opvoeding op straat ligt niet bij de staat of de gemeenschap. Ouders blijven ook buitenshuis verantwoordelijk voor het gedrag van hun kind. Ouders die vanwege hun culturele achtergrond deze regels niet kennen of ouders die hier geen gehoor aan willen geven worden hierop aangesproken in opvoedingsdebatten.

c) Indien hulp bij het tegengaan van jongerenoverlast wordt afgewezen, moet intrekking van bijstand mogelijk worden. Voor mensen zonder bijstand worden andere financiële maatregelen genomen.

d) Zowel bij overlast op straat als bij misdragingen op school krijgen ouders een brief thuis gestuurd waarin het gedrag van hun kinderen wordt aangegeven. Wanneer een kind op het politiebureau terecht komt, moeten ouders dit kind (indien jonger dan 18 jaar) persoonlijk ophalen.

1.6.2 Straatbeschaving

De openbare ruimte is een plaats waar iedereen zich thuis moet kunnen voelen en waar jongeren elkaar mogen ontmoeten.

a) Intimiderend gedrag door groepen jongeren wordt niet getolereerd. Buurtagenten spreken de jongerengroepen hierop aan. Het wordt mogelijk om sneller een samenscholingsverbod in te stellen bij intimiderend gedrag. Bij overlast en criminaliteit wordt van jongsaf aan ingegrepen door politie en samenwerking met jeugdzorg gezocht. Het CDA wil voor een goede samenwerking een succes van het veiligheidshuis maken.

b) De straat- en machocultuur die met name voorkomt onder bepaalde groepen Marokkaanse en Antilliaanse jongens moet doorbroken worden. Naast het stimuleren van nuttige tijdsbesteding (werk, sport) is het belangrijk dat ouders en leiders binnen de eigen kring de jongeren hierop aanspreken.

c) Hardleerse jongerengroepen die herhaaldelijk over de schreef gaan kunnen in geheel naar opvoedingscentra worden geplaatst zodat het groepsgedrag verbetert. Jongere generaties hebben zo geen slechte voorbeelden en de buurt heeft minder overlast.

d) Iedereen hoort respectvol bejegend te worden op straat. Daar hoort ook bij dat vrouwen en homoseksuelen niet worden beledigd of nagesist op straat. Er komt een meldpunt voor intimiderend gedrag. Vervolgens spreken buurtagenten de daders aan in samenwerking met mensen met een voorbeeldfunctie in hun omgeving.

e) Den Haag zal inhaken op landelijke campagnes tegen korte lontjes in het verkeer en het openbaar vervoer.

1.6.3 Werkbeschaving

Wij verwachten dat iedereen zich in wil zetten op zijn werk. De werkmentaliteit en arbeidsproductiviteit heeft ons een grote mate van welvaart en solidariteit gebracht. De gemeente neemt maatregelen tegen onwillige bijstandstrekkers zodat welwillende uitkeringsgerechtigden die niet in staat zijn te werken hun uitkering kunnen behouden.

a) Iedereen houdt zich aan zijn afspraken. Dit betekent: op tijd komen, voldoende productief zijn en afspraken met instanties nakomen. Diegenen die in een reïntegratieproces zitten en zich hier niet aan houden, verliezen het recht op een uitkering.

b) Wanneer een gebrek aan taal- of cultuurbekendheid het vinden van werk bemoeilijkt wordt verplicht een taal- of inburgeringscursus gevolgd.

c) De 'ik-heb-recht-op'-cultuur in sociale zekerheid en werk moet in evenwicht gebracht worden door ook aandacht te hebben voor plichten. Bij aangeboden werk verwachten wij dat bijstandsgerechtigden dit in principe accepteren.

2 Bouwen aan de toekomst

Den Haag heeft alles in zich om de mooiste woonstad aan zee van Nederland te zijn. Belangrijke kwaliteiten zijn het groen, de ligging aan zee en de combinatie van rust en stedelijke voorzieningen. Het CDA wil Den Haag als dé groene woonstad aan zee voor de komende generaties verder ontwikkelen. De afgelopen collegeperiode is dit onder druk komen te staan. Hagenaars willen geen megalomane bouwplannen maar bouwen naar behoefte. Verbetering van de huidige woningvoorraad kan onnodige sloop voorkomen.

Niet de woningbouwaantallen maar de leefbaarheid van Den Haag is onze norm. Den Haag kan woningen bouwen binnen de leefbaarheidsnormen. De hoeveelheid en soort woningen wordt bepaald door de vraag voor wie je bouwt. De structuurvisie die in 2005 is aangenomen is door het huidige college op een kwantitatieve wijze ingevuld. De woningbouwaantallen zijn gebaseerd op demografische onderzoeken die woningbouwplannen als vooronderstelling hebben. Een spreekwoordelijke kip-ei redenering. Het is goed om natuurlijke aanwas een plek te geven in Den Haag. Ook voor gezinnen die anders vertrekken moet gebouwd worden. De sociale woningvoorraad van Den Haag is voldoende voor de doelgroep. Het probleem van de beschikbaarheid van sociale woningen is dat een deel van de sociale woningen wordt bezet door bewoners voor wie deze niet bedoeld zijn (scheefwonen). Dit wordt steviger aangepakt. Om een evenwichtige sociaaleconomische bevolkingsopbouw te stimuleren is het goed prioriteit te geven aan bouwen voor de midden en hogere inkomensklassen die anders wegtrekken uit de stad.

De woningvoorraad van Den Haag moet beter geschikt gemaakt worden voor genoemde doelgroepen. Huizen met veel binnen- en buitenruimte sluiten aan bij de vraag op de woningmarkt. Het is onnodig om in kwantiteit te concurreren als daarbij de kwaliteit van Den Haag verloren gaat. Zeker als men rekening houdt met het feit dat de bevolking in andere delen van Nederland nu of in de nabije toekomst aan krimp onderhevig is. Wat betreft het CDA zijn bij de structuurvisie niet de woningbouwaantallen maar de kwaliteitspositie van Den Haag als groene woonstad leidend. Om Den Haag leefbaar te houden moet de stad zich voorbereiden op de eisen van de toekomst. Bij stedelijke ontwikkelingen wordt een zorgvuldige afweging gemaakt tussen bouwen voor toekomstige generaties en behoud van de leefbaarheid. Ook dient rekening gehouden te worden met klimaatverandering en andere milieuproblemen. Bij de ontwikkeling van de stad gelden dus bepaalde voorwaarden.

2.1 Ruimtelijke ordening

1. Leefbaarheidsnormen zijn leidend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Er wordt rekening gehouden met fysieke normen (parkeren en afstand tot openbaar vervoer), sociale normen (interactie, sociale veiligheid, privacy, speelruimte en voorzieningen voor ouders en kinderen), ecologische normen (groennormen, wateropvang en straatbomen) en culturele normen (architectuur en historische waarden). Deze normen zijn uitgewerkt in de CDA-leefbaarheidsmeter.
2. Karaktervolle structuren en (beschermd) stadsgezichten zoals het Statenkwartier en Scheveningen-Dorp die aan de verschillende wijken in Den Haag hun identiteit bieden, moeten behouden blijven. Nieuwe bebouwing moet passen bij het omliggende groen, de functies in de gebieden en de bereikbaarheid.
3. Hoogbouw heeft op een aantal plaatsen in Den Haag toegevoegde waarde (voornamelijk rondom

Den Haag Centraal Station en de Binckhorst). In de rest van Den Haag wordt terughoudendheid betracht: verdichting kan ook op andere creatievere manieren worden vormgegeven. Bebouwing boven 30 meter behoeft extra toetsing. Er wordt rekening gehouden met bezonning, windhinder en boomhoogte.

4. Den Haag mag trots zijn op de vele monumenten in de stad. Samen met verenigingen als de Vrienden van Den Haag en de historische verenigingen geeft de gemeente aandacht aan het onderhoud en gebruik van deze monumenten.

2.2 Groene woonstad aan zee

1. Leefbaarheidsvoorwaarden zijn het uitgangspunt bij alle bouwplannen. Om een aantrekkelijke woonstad te blijven moet het groene karakter van Den Haag versterkt worden. Nieuwbouw en verdichting is mogelijk maar moet op een andere wijze, met meer aandacht voor de menselijke maat, worden ingepast in de omgeving. Verdichting vooral als hoogbouw definiëren is te gemakkelijk. Door op kleiner schaalniveau te werken kan op een andere wijze worden verdicht.

2. Bevolkingsgroei moet geen doel op zichzelf worden. Het is slechts een instrument om Den Haag ook op lange termijn een draagkrachtige en leefbare stad te laten zijn. De huidige verwachting van 505.000 inwoners in 2020 vangt de natuurlijke aanwas op en wordt door de geplande woningbouw mogelijk gemaakt.

3. Zoals in de structuurvisie is aangegeven wordt in 2012 overwogen welk groeitempo Den Haag zal gaan innemen tot 2020. Nu al moet onderzocht worden welke doelgroepen Den Haag wil binden en wat daarvoor gebouwd moet worden. Hierbij moet ook de toekomstige bevolkingsdaling in de rest van Nederland en in het bijzonder Rotterdam worden meegenomen. De bevolkingsdaling elders kan leiden tot een uitstroom naar goedkopere woningen elders. Dit kan leegstand in Den Haag veroorzaken.

4. Er moet meer gebouwd worden voor 'doorstromers'. Vanwege gebrek aan geschikte huizen verdwijnen vele gezinnen na gezinsvorming uit Den Haag. Er moeten daarom woningen komen met meer (buiten)ruimte. Naast gezinswoningen is het gewenst om ook extra voor de (langer zelfstandig wonende) ouderen te bouwen.

5. Bij (her)inrichten van woonwijken moet sociale veiligheid worden meegenomen in de ontwerpopgave. Door meer sociaal veilige en aangename wijken te bouwen zullen Hagenaars langer in hun buurt blijven wonen.

6. Speel- en sportvoorzieningen in de buurt zijn belangrijk voor dagelijkse beweging van kinderen. Hierbij moet van tevoren nagedacht worden over het beheer hiervan. Door toezicht op deze speelplaatsen kunnen ouders hun kinderen met een gerust hart laten sporten en spelen.

7. De huidige woningvoorraad wordt aangepast aan de eisen van deze tijd. Subsidie voor particuliere woningverbetering is een belangrijk instrument om vele woningen van vooroorlogse wijken als Bezuidenhout en de Vruchtenbuurt voor de toekomst geschikt te houden. Vergroting van woningen door uitbouw en samenvoeging van woningen wordt gestimuleerd en in vergunningverlening vergemakkelijkt. Zo worden woningen geschikt voor grotere huishoudens. Den Haag biedt ruimte voor de zogenaamde kangoeroewoningen waar verschillende generaties in kunnen wonen.

8. Den Haag heeft in principe voldoende woningen voor de sociale sector. Voor iedereen uit de doelgroep voor sociale woningbouw is 1,47 woning beschikbaar. Er wordt dus gesubsidieerd gebouwd voor scheefwonen. Het aandeel sociale woningbouw bij nieuwbouwprojecten kan daarom omlaag, zonder dat dit het woningaanbod voor Hagenaars met een lager inkomen aantast. De rigide handhaving van 30% sociale woningbouw per stadsdeel is onnodig.

9. Door de gevolgen van de economische crisis, 'plandrukte' en gebrekkige afstemming tussen woningbouw en andere belangrijke beleidsvisies is een heroverweging in de masterplannen van belang.

Het CDA geeft prioriteit aan (1) de ontwikkeling van de Internationale Zone in samenhang met de uitbouw van Den Haag als internationale stad van recht en vrede, (2) de Binckhorst als economische ontwikkelmachine en ruimte voor bedrijvigheid aan de oostrand van de stad en (3) investering in de kustplaatsen Scheveningen en Kijkduin. Het (kust-)karakter wordt beter beschermd dan in de huidige collegeplannen door bijvoorbeeld de hoogbouw langs de kust uit de plannen te schrappen. Belangrijk bij alle plannen is een betere samenhang met andere beleidsterreinen als bereikbaarheid, economie en leefbaarheid.

10. Hagenaars krijgen werkelijk invloed op de invulling van de bouwplannen in hun eigen omgeving omdat woningaantallen minder leidend zijn in planontwikkeling.

2.3 Groen en water

1. Groen is een karakteristieke eigenschap van Den Haag en moet behouden blijven. Ecologisch belangrijke gebieden worden beschermd. De achterstand in het herplanten van bomen wordt ingelopen. Groen wordt toegevoegd langs doorgaande wegen. Steen kan worden ingeruild voor groen in de meest dichtbevolkte wijken van Den Haag.

2. De groentoets (naar voorbeeld van Parijs) wordt ingevoerd. Elke Hagenaar vindt daarmee binnen 200 meter van zijn woning een park of plantsoen. Gezamenlijke binnentuinen worden gestimuleerd. Een cityduinpark zoals het Haags Milieu Centrum (HMC) heeft voorgesteld verdient nader onderzoek.

3. Veel woonwijken in Den Haag zijn niet berekend op het grootschalige autobezit van nu. Om de verblikking van wijken tegen te gaan moet de gemeente investeren in parkeeroplossingen (zie speerpunt parkeren) met dubbel ruimtegebruik. Dus onder de grond parkeren, boven de grond groen, sport- en speelvoorzieningen aanleggen.

4. De waterbergingscapaciteit moet worden vergroot om ook later het regenwater te kunnen opvangen. Het terugbrengen van oude grachten volgens het CDA grachtenplan kan een bijdrage leveren aan het vergroten van de piekcapaciteit. Samen met het hoogheemraadschap streeft de gemeente naar een goede waterkwaliteit door toepassing van afkoppeling van rioolsystemen. Burgers worden geïnformeerd over waterberging in eigen tuin.

2.4 Milieu

1. Vanwege de uitputting van fossiele brandstoffen zal het energieverbruik een duurzame transformatie ondergaan. De gemeente en verbonden organisaties (HTM, HMS) zullen het voortouw moeten nemen om energiezuinig te gaan werken door gebruik te maken van alternatieve energiebronnen (windturby's/turbines en zonnecollectoren) en een zuinig wagenpark.

2. Het gebruik van aardgas en biogas leidt tot een vermindering van de uitstoot van fijnstof. In gemeentelijke contracten (bijvoorbeeld HTM en HMS) wordt hieraan bijgedragen.

3. De gemeente faciliteert vulpunten voor elektrische auto's en fietsen.

4. De gemeente stimuleert opwekking van duurzame energie, bijvoorbeeld door haar invloed bij Eneco en participatie in geothermieprojecten.

5. Hagenaars worden gestimuleerd om hun huizen energiezuinig te maken door middel van subsidies voor particuliere woningverbetering. Ook op het gebied van vergunningen en welstandsnormen wordt het gemakkelijk gemaakt om duurzame aanpassingen te doen. Corporaties worden verder gestimuleerd om hun huizen duurzaam te onderhouden.

6. Luchtkwaliteit is een belangrijk gezondheidsthema. Het actieplan luchtkwaliteit draagt bij aan het verminderen van de uitstoot van fijnstof. Gemeenschappelijke distributie vermindert het verkeer in de binnenstad verder. Bij bouwplannen wordt rekening gehouden met de luchtkwaliteit.

7. Geluid- en lichtoverlast verstoren de (nacht-)rust. Dit onderschatte gezondheidprobleem wordt

aangepakt. Er komt geluidsdempend asfalt en isolatie van huizen langs drukke verkeersroutes. Geluidsoverlast door horecabedrijven en oude ventilatiesystemen wordt aangepakt. Klachten over geluidsoverlast worden geregistreerd. Met de kantoororganisaties worden afspraken gemaakt over lichtoverlast. Bedrijven en diensten die 's nachts werken stellen buurtbewoners hiervan vooraf op de hoogte.

3 Internationale stad

Het internationale karakter van Den Haag is belangrijk voor de economie van de stad. De 131 instellingen op het gebied van recht en vrede zijn van belang voor de werkgelegenheid in de regio Den Haag. Circa 28.000 mensen hebben direct of indirect werk dankzij de internationale organisaties. Dit is ruim 6% van de werkgelegenheid in Den Haag. Den Haag is hierdoor minder gevoelig geworden voor de economische conjunctuur. Om de internationale stad te versterken moet Den Haag de concurrentie aan met steden als Genève en Wenen. Dit betekent investeren in citymarketing en het expatklimaat voor de 40.000 expats in Den Haag maar ook een goed voorzieningenniveau op het gebied van sport, recreatie en cultuur nodig. Dit heeft positieve effecten voor alle Hagenaars.

3.1 Stad van Recht en vrede

1. De toenemende kenniseconomie vraagt om hoge ambities van steden zodat zij hun sterke internationale positie kunnen behouden. Naast de vestiging van een university college, kunnen een faculteit op het gebied van recht, bestuur en internationale betrekkingen en andere innovatieve kennisverbindingen rondom recht en vrede (bijvoorbeeld summer courses voor studenten) Den Haag als kennisstad versterken.
2. Den Haag zet zich in om gespecialiseerde rechtbanken aan te trekken om zo meer juridische werkgelegenheid (bijvoorbeeld voor advocaten) te waarborgen. Ook kan Den Haag zich meer als arbitrageplaats voor het oplossen van juridische conflicten en conflicten in de sportwereld profileren.
3. De gemeente Den Haag zet zich in om de juridische archiefdienst van de Verenigde Naties te huisvesten. Dit kan de basis zijn voor een vredesmuseum. Ook aan het Institute for Global Justice wordt een vestigingsplaats in Den Haag aangeboden.
4. Het Haagse congrescentrum (WFCC) wordt beter in staat gesteld om internationale congressen te kunnen organiseren. In de binnenstad of Scheveningen is ruimte voor een extra congreslocatie, inclusief hotel, geschikt voor maximaal 500 à 600 bezoekers. De hotelfaciliteiten zijn excellent.
5. De bereikbaarheid van de internationale zone vanaf vliegvelden en stations wordt versterkt door een rechtstreekse shuttlebus van Rotterdam Airport naar de Internationale zone. Tevens wordt Den Haag aangesloten op het HSL-net. Ondertunneling van het World Forum gebied is nodig om internationale organisaties te behouden en aan te trekken.

3.2 Citymarketing

1. Het is belangrijk om Den Haag 'te verkopen' aan de rest van Nederland en de wereld. Citymarketing en acquisitie wordt een regulier onderdeel van het internationale beleid en wordt een structurele begrotingspost.
2. Bekende Haagse gebouwen zoals het Binnenhof, de Koninklijke paleizen en het Vredespaleis worden vaker opengesteld voor publiek. Het gebruik van deze locaties voor films en televisieseries wordt gestimuleerd.
3. De effectiviteit van citymarketing wordt regelmatig getoetst. De inzet op acquisitie van sport- en cultuurevenementen moet het aantal evenementenbezoekers naar Den Haag verder laten stijgen. Hierbij wordt ingezet op evenementen van het kwaliteitsniveau dat past bij de stad.
4. Toerisme in Den Haag wordt versterkt door de aanpak van de boulevard en de vernieuwing van de Pier in Scheveningen en de binnenstad onder andere door het aantrekken van aansprekende en gevarieerde winkelformules. De succesvolle Ooievaart wordt ruim gefaciliteerd evenals een stadscamping in de Binckhorst.

3.3 Expatklimaat

1. De expatdesk draagt zorg voor beantwoording van vragen en biedt begeleiding bij praktische problemen van expats. In samenwerking met de IND zorgt de Expatdesk dat een tewerkstellingsvergunning en een burgerservicenummer (BSN) in één korte procedure kunnen worden verkregen.
2. De gemeente stimuleert en faciliteert de capaciteitsuitbreiding van internationale scholen.
3. Initiatieven van expatorganisaties die bijdragen tot sociale interactie worden blijvend ondersteund.
4. Het programma voor gastvrijheid in Den Haag wordt verder versterkt door de opleiding van winkel- en horecapersoneel.
5. Ondertunneling van de weg door het Scheveningse bos kan een 'The Hague Central park' opleveren. Het CDA steunt initiatieven hiertoe.

3.4 Topsport

1. Topsportvoorzieningen zijn belangrijk voor het (inter-)nationale imago van Den Haag. Topsport kan niet zonder breedtesport waarover in hoofdstuk 7 wordt gesproken.
2. Investerings in het ADO-stadion hebben geleid tot zichtbaarheid van Den Haag op het hoogste voetbalniveau van Nederland, dat in de toekomst verder ontwikkeld kan worden. Het CDA ziet mogelijkheden om het topsportklimaat verder te verbeteren door investeringen in een gezamenlijk Haags tophockeyteam met bijbehorende topopleidingen en mogelijk een hockeystadion. De Uithof wordt voor schaatssporten verbeterd door onder andere een betere bereikbaarheid per tram. Cricket rugby en kust- en watersporten zijn typisch Haagse sporten met een internationale uitstraling die extra ondersteuning verdienen.
3. Het CDA heeft al in 2006 een topsporthal met sportopleiding voor jongeren en een sporthotel in het Zuiderpark voorgesteld. Dit wordt zo snel mogelijk gerealiseerd.
4. Om Den Haag goed te positioneren als deelkandidaat voor de Olympische Spelen 2028 werkt Den Haag van harte mee aan de kandidaatstellingsprocedure. Met name voor de zee- en beachsporten is Den Haag de topkandidaat. Scheveningen kan worden uitgebouwd tot hét watersportcentrum van Nederland. Verder zou de goed bereikbare Binckhorst ontwikkeld kunnen worden als Olympisch dorp. De Binckhorst heeft voldoende ruimte (120 hectare tegenover 60 hectare in Beijing). De plannen voor de Binckhorst voorzien nu al in een mix van wonen, kantoren en groen die geschikt is voor een Olympisch dorp.

3.5 Cultuur met een grote C

1. Topcultuur is belangrijk voor het aantrekken van internationale organisaties en bedrijvigheid naar Den Haag. Muziek, dans en toneel moeten in Den Haag op het hoogste niveau aanwezig zijn. Het Spuiplein wordt opgeknapt. De dekking hiervoor wordt in principe gevonden in herschikking van het huidige cultuurbudget maar mag niet ten koste gaan van amateurkunst. Amateurkunst legt de basis voor topcultuur.
2. De Atlas voor de gemeente geeft aan dat de gemeente Utrecht met een kleiner budget beter scoort op cultuurgebied dan de stad Den Haag, dat een van de grootste cultuurbudgetten van Nederland heeft. Er moet een scherpere keuze worden gemaakt bij de verdeling van gelden. Prioriteit ligt bij topcultuur voor de internationale stad en amateurkunst in de wijk. De cultuursector maakt zich niet afhankelijk van de overheid. De gemeente moet meer faciliteren dan subsidiëren. Het CDA vindt dat de cultuursector niet van de overheid afhankelijk moet worden.
3. Door goede acquisitie en marketing kan het aantal evenementen en evenementbezoekers in Den Haag verder stijgen. Deze culturele evenementen bevorderen een positieve uitstraling en kunnen Hagenaars verbinden.
4. De kandidatuur voor de Europese culturele hoofdstad 2018 biedt de mogelijkheid om interna-

tionaal aandacht te krijgen voor Den Haag. De kosten dienen vanzelfsprekend in evenwicht te zijn met de baten. Een richtlijn voor de kosten kan culturele hoofdstad Rotterdam zijn waarbij Den Haag minder investeert dan in de huidige plannen.

5. Het CDA vindt een goed beheer van het cultureel erfgoed van de stad van groot belang. Monumentale panden krijgen extra bescherming.

3.6 Hagenaars als wereldburgers

1. In het merendeel van de middelbare scholen wordt op termijn tweetalig onderwijs gegeven. Hiermee kan optimaal worden geprofiteerd van de mogelijkheden die het Haagse internationale karakter biedt aan de toekomstige (beroeps)bevolking.

2. Burgers worden betrokken bij het internationale karakter van Den Haag door openstelling van internationale organisaties en evenementen. Het Huis voor de Democratie krijgt alle steun van de gemeente.

4 Bereikbaarheid

Om prettig te kunnen wonen is een goede bereikbaarheid van het eigen huis belangrijk. Ook in verband met haar internationale ambities moet Den Haag optimaal bereikbaar zijn. Seizoensverkeer naar de kust moet zoveel mogelijk worden opgevangen met OV en transferia. Een snelle doorstroming op wegen en meer gebruik van fiets en OV kunnen de druk op het milieu verminderen. De binnenstedelijke verdichtingsopgave vereist grote investeringen in bereikbaarheid waarvoor een Rijksbijdrage verwacht mag worden.

4.1 Buitenring en centrumring

1. De buitenring tussen de Hubertustunnel en de Lozerlaan moet worden voltooid. De buitenring dient een volwaardige 2 x 2 rijweg te worden. Het traject prof. B.M. Teldersweg – Machiel Vrijenhoeklaan wordt ondergronds aangelegd ten behoeve van de leefbaarheid en bereikbaarheid van de verschillende kustwijken, die verenigd zijn in het platform Noordwestelijke hoofdroute. Zo mogelijk worden doorgaand verkeer en wijkontsluitingsverkeer gescheiden. De (planmatige en financiële) fasering van de ondertunneling van het gehele traject wordt in een integraal plan opgenomen. Prioriteit ligt bij de ondertunneling van het deel bij het World Forum omdat aanspraak kan worden gemaakt op Rijksgelden vanwege de investering in de internationale stad.
2. De aansluiting van de centrumring op de Utrechtsebaan moet worden verbeterd zodat het verkeer vanaf de Utrechtsebaan niet te diep de stad in wordt geleid. Het Schenkviaduct wordt vervangen door een Schenktunnel of Schenkboog die rechtstreeks aansluit op de centrumring en tevens direct aansluit op de Binckhorst. Het Mercuriustracé (de extra afslag naar Voorburg/Binckhorst) wordt hiermee overbodig.

4.2 Centrum

1. Het autoluw maken van de binnenstad door het verkeerscirculatieplan (VCP) zorgt voor een verbetering van de luchtkwaliteit aldaar. Er dient echter wel een evaluatie te komen van de verbetering van de luchtkwaliteit, de verplaatsingseffecten en de effecten op economie, bereikbaarheid en toegankelijkheid voor de hulpdiensten (o.a. Westeindeziekenhuis). Indien de resultaten niet opwegen tegen de maatschappelijke kosten wordt het VCP heroverwogen. Parkeergelegenheden in het centrum moeten op loopafstand van de winkels beschikbaar zijn. Winkeliers moeten hun eigen winkels goed kunnen bereiken en bevoorraden. Proeven met innovatieve stedelijke distributie worden gestimuleerd.
2. Om de bereikbaarheid van het centrum te vergroten worden aan de rand van de stad (zoals Uithof) proeven genomen met goede en betaalbare transferia, met snelle OV-verbindingen naar de stad. Aan de randen van het centrum komt voldoende parkeergelegenheid voor bezoekers en werknemers.
3. Den Haag Hollands Spoor moet een gastvrije entree van Den Haag worden. Het HS-gebied krijgt een lange termijn visie in relatie met de opwaardering van het lijn-11 tracé. Hierbij wordt rekening gehouden met een reizigersgroei van 40 tot 70%. De mogelijkheden van ondergronds auto- of tramverkeer moeten onderzocht worden.

4.3 Fietsen

1. Fietsers worden goed gefaciliteerd in de stad. De Grote Marktstraat blijft open voor fietsers. Bij herinrichting van straten wordt de herkenbaarheid van het fietspad versterkt. Er komen op korte termijn meer stallingsmogelijkheden.
2. Er komen in woonwijken gemeenschappelijke voorzieningen voor fietsparkeren. Ook bij de grote stations en busstations wordt gezorgd voor voldoende fietsparkeergelegenheid.

3. Er komen geasfalteerde fietssnelwegen. De gebruikers van deze fietssnelwegen krijgen voorrang op het overige verkeer. Waar mogelijk worden fietspaden geasfalteerd.
4. De OV-fiets die bij grote stations geleend kan worden wordt ook beschikbaar gesteld bij Biesiekettes en grotere HTM-stations.
5. Onderhoudsachterstanden waardoor fietspaden slecht verlicht en hobbelig zijn worden met voorrang aangepakt.
6. Er komen meer fietsnieten om fietsen in de buitenruimte aan vast te kunnen zetten.

4.4 Parkeren

Beschikbaarheid van een parkeerplaats in de buurt is voor de meeste mensen een belangrijke voorwaarde om prettig te kunnen wonen. De meeste woonwijken in Den Haag zijn niet gebouwd op het aantal auto's van nu. De straten staan overvol. De komende tijd stijgt het autobezit verder (8% tot 2020). Het CDA acht het belangrijk dat er in de komende tien jaar 10.000 extra parkeerplaatsen in woonwijken worden gerealiseerd. De voorkeur gaat hierbij uit naar dubbel ruimtegebruik, waarbij auto's ondergronds of onder water worden geparkeerd. De gemeente zet hiervoor Rijksmiddelen, structurele middelen maar ook aandelenkapitaal (bijvoorbeeld Eneco) in. Het CDA pleit ervoor om parkeerplaatsen in woonwijken in publiek beheer (gemeente/corporaties) te houden zodat gestuurd kan worden op het parkeren in de garages. Op korte termijn zijn ook extra parkeerplaatsen mogelijk door herinrichting van straten (bijvoorbeeld in Leyenburg). Het CDA is tegen het opleggen van betaald parkeren zonder verdere oplossing zoals nu in delen van Segbroek, Escamp, het Centrum en Scheveningen is gebeurd. Eerst meer parkeerplaatsen, dan pas een vergunningstelsel. Een vergunningstelsel is voor het CDA een mogelijkheid wanneer er voldoende parkeergelegenheid is en er voldoende draagvlak onder de bevolking is.

1. In de komende 10 jaar komen er gefaseerd 10.000 parkeerplaatsen in woonwijken bij.
2. Er worden initiatieven genomen om parkeren onder water (Laakhavens, Soestdijksekade, Valkenboskade en Conradkade), parkeren onder pleinen (Laak) en automatische bergingsinstallaties te bouwen.
3. Op korte termijn worden straten heringericht waarbij bewoners suggesties kunnen doen voor extra parkeerplaatsen. Burgerinitiatieven zoals in Leyenburg worden hierdoor serieus genomen.
4. Financiering van parkeerplaatsen gebeurt met Rijksgeld of aandelenkapitaal omdat het hier een structurele achterstand van de stad betreft.
5. Het huidige parkeerregime wordt zo snel mogelijk geëvalueerd en verbeterd op punten als de bezoekersregeling en het kraageffect, d.w.z. het parkeren net buiten het betaald parkergebied.
6. De instelling van blauwe zones (kortparkeren) is een vriendelijk alternatief voor betaald parkeren in winkelgebieden. Hiermee kunnen Haagse winkelgebieden weer klanten terugwinnen die nu naar omliggende plaatsen uitwijken.
7. Milieuvriendelijke (elektrische) auto's worden extra gefaciliteerd door bijvoorbeeld oplaadpunten in parkeergarages.
8. In besluitvorming (bouwbesluit) over nieuwbouw worden parkeernormen streng gehandhaafd.

4.4 Verbetering doorstroming

1. Het groene golfteam rekent de buitenring en belangrijke dwarsverbindingen (bijvoorbeeld de Loosduinsekade) door op versnelling van doorstroming, net als eerder bij de centrumring is gebeurd.
2. In Den Haag komen meer rotondes die de veiligheid en doorstroming bevorderen.
3. Afspraken met het bedrijfsleven over infrastructuur, mobiliteitsmanagement, de aansluiting met

het OV en werktijden kan reistijden verkorten en autogebruik verminderen.

4.5 Aansluiting rijkswegennet

1. De aanleg van het Trekvliettracé en de A4 Delft-Schiedam wordt eindelijk met voortvarendheid aangepakt. Bij de aansluiting op het Haagse wegennet dient snelheid en doorstroming hoog te blijven. Verlagen van de snelheid op de Utrechtsebaan zoals dit college voorstelt is onacceptabel voor het CDA.
2. Den Haag mist vanwege de ligging aan de kust een ringweg zoals Amsterdam en Rotterdam. Waar lokaal verkeer in Amsterdam en Rotterdam gefaciliteerd wordt door het rijkswegennet moet Haags lokaal verkeer van Scheveningen naar Kijkduin over lokale wegen als de Segbroeklaan en Sportlaan. Vanuit dit oogpunt is het gerechtvaardigd om een rijksbijdrage te verwachten voor verbetering van de Noordwestelijke hoofdroute.

4.6 OV van de wijk tot de wereld

1. Haltes van het OV liggen op hooguit 500 meter afstand van elkaar. Verzorgingstehuizen en andere belangrijke voorzieningen behouden hun eigen halte.
2. Regionale (rail-)verbindingen zijn belangrijk voor de binnenstad, het strand en woon-werkverkeer.
Verbindingen met het Westland en Leiden kunnen worden verbeterd. Aansluiting van Scheveningen op RandstadRail is wenselijk. Er komt een snelle OV-verbinding met Rotterdam-The Hague Airport. Concepten als LANS (lightrail tot in de stad) en Stedenbaan bieden een nieuwe OV-wijze die rekening houdt met het leefpatroon van passagiers. De verschillende OV-systemen in de Zuidvleugel worden op elkaar aangesloten.
3. Het wegvallen van de Beneluxtrein wordt opgevangen door een shuttleverbinding naar Brussel. NS dient op korte termijn deze belofte na te komen. Aansluiting op de HSL naar Parijs moet snel geregeld worden. CDA Den Haag zet zich in voor aansluiting op een mogelijke HSL-oost.

5 Economie

De Haagse economie staat de komende jaren onder druk. Grote internationale bedrijven en het MKB ondervinden de gevolgen van de internationale crisis. Het Rijk krimpt in en Den Haag verliest daarmee werkgelegenheid. Het is tijd voor een economisch herstelprogramma waarbij investeringen in de economische infrastructuur evenals de stedelijke infrastructuur (Binckhorst, Internationale zone en de kuststrook) centraal staan.

5.1 Vestiging van bedrijven

1. De acquisitie van bedrijven wordt gecombineerd met facilitering op het gebied van bedrijfsruimte en ondersteuning bij ambtelijke contacten.
2. Er is sprake van een goede overdracht van acquisitie naar de werkelijke vestiging. Een vestigend bedrijf krijgt een accountmanager die zorg draagt voor de aanvraag van vergunningen e.d..
3. De gemeente Den Haag speelt een voortrekkersrol als aanspreekpunt voor alle overheden. De expatdesk is hier een voorbeeld van (zie § 3.3 expatklimaat).
4. Naast de bekende sectoren is Den Haag groot in de telecomsector en de financiële sector. De komende jaren worden dit naast de internationale stad doelstellingen van acquisitie.

5.2 Economische infrastructuur

1. Bereikbaarheid van de stad en bedrijventerreinen is essentieel om bedrijvigheid mogelijk te maken. De route-informatie in Den Haag moet verbeteren, evenals de parkeergelegenheid in het centrum, met name voor de noordkant van de binnenstad.
2. Economische functies mogen niet belemmerd worden door mobiliteitsmaatregelen. Bij afsluiting van het centrum voor autoverkeer en de invoering van milieuzones moeten ontheffingen mogelijk zijn voor functies als taxivervoer en stedelijke distributie. Taxi's mogen gebruik maken van de vrije trambanen.
3. In bestemmingsplannen en bij stedenbouwkundige ontwikkelingen moet ruimte worden gemaakt voor wonen en werken op dezelfde locatie. Dit zorgt voor levendigheid, leefbaarheid en werkgelegenheid in wijken en is gunstig voor de combinatie ondernemerschap en gezin. Ook voor startende ondernemers worden betaalbare panden in woongebieden opengesteld (bijvoorbeeld op de Beeklaan).
4. Naast kantoren moeten ook andere vormen van bedrijvigheid behouden blijven. De nieuwe Binckhorst mag niet leiden tot het wegvallen van functies die essentieel zijn voor het verzorgingsniveau van de stad. Bedrijven in de zwaardere milieucategorie worden wel zo ver mogelijk van het centrum en woonwijken gehouden.
5. Bedrijventerreinen dienen goed onderhouden te zijn. Revitalisering van oude bedrijventerreinen en gedegen parkmanagement kunnen hieraan bijdragen.
6. Winkelcentra zijn belangrijk voor de economie, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau. Het winkelcentrum van Den Haag wordt verder versterkt. Winkelgebieden in woonwijken zijn belangrijk voor de sociale samenhang. Door winkelstraatmanagement worden kleine winkeliers en ondernemers gestimuleerd.
7. Bij de aanleg en herinrichting van wijken wordt al in de ontwerpfase rekening gehouden met de functies van winkelcentra waarbij ondernemers betrokken worden. Tevens wordt er rekening gehouden met bereikbaarheid, parkeerruimte, behoefte aan voorzieningen en aantrekkelijkheid van het winkelgebied. Ook tijdens de aanleg moet het voorzieningenniveau op peil blijven (zie bijvoorbeeld de problemen op de Leyweg).
8. De Haagse economie en het maritieme karakter van Scheveningen moeten na het vertrek van de Norfolklijn versterkt worden. Het CDA wil hiervoor meerdere alternatieven onderzoeken. De plannen van het college en een aantal initiatiefnemers voor een buitenhaven mét een cruiseterminal en

woningbouw op het Zuiderstrand tasten volgens het CDA de natuurwaarde te veel aan terwijl de opbrengsten onduidelijk zijn. De opbrengsten van een buitenhaven met visserij, havengebonden bedrijven en cruise-industrie moeten wel opwegen tegen de kosten voor de overheid en de maatschappelijke kosten van milieu en natuur. Door middel van een maatschappelijke kosten-batenanalyse moet duidelijk worden of de baten van de buitenhaven opwegen tegen de kosten voor de overheid en de maatschappelijke kosten op natuurwaarde. De buitendijkse bebouwing van het Zuiderstrand met woningen is wat betreft het CDA onacceptabel vanwege natuurwaarde en veiligheidsoverwegingen.

9. De visafslag van Scheveningen krijgt een steeds grotere functie bij de handel in kwalitatieve vis. De gemeente moet zich inzetten om Scheveningen als vismarkt van de Randstad te promoten.

5.3 Arbeidsmarkt

1. Op de Haagse arbeidsmarkt is veel vraag naar hooggeschoolde werknemers en goede vakkrachten. Tegelijkertijd is er een groot aanbod van laaggeschoolde arbeid. Dit vraagt om een goed arbeidsmarktbeleid, dat wordt ontwikkeld in samenwerking met werkgevers- en werknemersorganisaties. De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven (SOB) wordt voortgezet.

2. Het is belangrijk om hooggeschoolde mensen aan te trekken en aan Den Haag te binden. Hier hoort een passend aanbod op het gebied van wonen, voorzieningen en hoger onderwijs bij. In Den Haag moet talent zich verder kunnen ontwikkelen door een groot aanbod van deeltijd avondstudies (Campus Den Haag, Open Universiteit).

3. Voor laaggeschoolde arbeidskrachten is onderwijs en voldoende passende arbeid nodig. Vak-scholen met aandacht voor praktisch talent en bedrijfsscholen dragen hieraan bij. Ook wordt ruimte geboden aan bedrijven die relatief veel laaggeschoolde werknemers in dienst hebben. De relatie met het Westland, waar relatief veel vraag naar laaggeschoolde arbeid is, wordt versterkt door bijvoorbeeld verbetering van het openbaar vervoer en gezamenlijke arbeidsmarktprojecten.

4. De gemeente stimuleert ambtenaren in Den Haag of Haaglanden te (gaan) wonen ter bevordering van de werkgelegenheid en het verminderen van woon-werkverkeer.

5. Het Rijk draagt als grote werkgever van de stad extra verantwoordelijkheid voor de stad. Bijvoorbeeld door (maatschappelijke) stageplaatsen ter beschikking te stellen. Mede gezien de krimp van het aantal overheidsbanen moet het rijk zich in politieke en financiële zin hard maken voor Den Haag als Internationale Stad.

5.4 Duurzaam ondernemen

1. Bij aanbestedingen worden duurzaamheids- en milieucriteria toegevoegd. Dit versterkt het duurzame ondernemersklimaat en heeft voordelen voor het Haaglandse bedrijfsleven. Door minder vervoer hebben Haaglandse bedrijven minder milieukosten.

2. De gemeente stimuleert vervoer met elektrische auto's en auto's op aardgas en biogas door vulpunten te faciliteren. In ieder geval wordt in het eigen wagenpark en bij de eigen contracten hiermee rekening gehouden.

3. Innovaties in duurzaam ondernemen worden verder gestimuleerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de ontwikkelingsmaatschappij (OM) Den Haag, de organisatie die zich inzet voor verduurzaming van bedrijvigheid in Den Haag door innovaties.

5.5 Regio-agenda

1. Haaglanden heeft als economische regio een goede mix van een publieke economie (Den Haag), kenniseconomie (Delft) en productie-economie (Westland). Hiervan moet door samenwerking optimaal gebruik gemaakt worden door een goede samenwerking.

2. Haaglanden is het sociaal sterkere deel van de Zuidvleugel van de Randstad maar is in economisch opzicht beperkt in mogelijkheden. Afstemming van mobiliteit door middel van OV-verbindingen en snelwegen (A4 Midden Delfland) is belangrijk. Afspraken op het gebied van wonen (Rotterdam krimpt bijvoorbeeld, terwijl Den Haag nog moet groeien), publieke voorzieningen en bedrijventerreinen versterken de hele regio.

3. Zowel Delft (studenten, aardewerk) als Den Haag (Chinatown, groothandelscentrum) richten zich op de kansen in China. Samenwerking moet leiden tot een grote economische Chinese enclave, waarmee een grotere economische bedrijvigheid in Den Haag wordt bewerkstelligd.

6 Sociaal beleid

Het CDA staat voor een sociaal beleid waarin Hagenaars worden geholpen om hun zelfstandige positie te behouden of terug te krijgen. Iedereen moet actief mee kunnen doen. De zorgzame samenleving waarin Hagenaars en Haagse organisaties verantwoordelijkheid nemen voor kwetsbare medemensen wordt gestimuleerd. De gemeente zorgt voor een vangnet van zorg en bijstand voor Hagenaars die het zelf niet meer redden. Door de economische crisis zijn meer Hagenaars onzeker over hun baan en hun financiële positie.

6.1 Activerend beleid

1. Sociaal beleid moet er in de eerste plaats op gericht zijn dat iedereen meewerkt. Sociaal isolement moet worden voorkomen. Het CDA pleit daarom voor een activerend arbeidsmarktbeleid dat begint zodra jongeren moeilijk op de arbeidsmarkt terechtkomen of als mensen hun baan kwijtraken. Beroepsopleidingen, UWV werkbedrijf en gemeente moeten samenwerken om risicogroepen in de beroepsbevolking te begeleiden. Voor jongeren geldt een leer-werkplicht tot 27 jaar. Omscholing moet ook mogelijk zijn voordat mensen in de bijstand terecht komen.
2. Activering wordt ook in het bijstandsbeleid voortgezet. In de bijstand kunnen mensen verplicht worden tot het aannemen van een passende baan, stage of vrijwilligerswerk. (Tijdelijke) kleine banen moeten mogelijk gemaakt worden om mensen te stimuleren werkervaring op te doen, naar het systeem van de vrijwilligersvergoeding, zonder direct in de armoedeval te geraken.
3. Het CDA ziet het bestrijden van armoede niet als het exclusieve terrein van de overheid. Het maatschappelijk middenveld en particuliere bedrijven kunnen hier meer in betekenen, maar dienen hiervoor de ruimte te krijgen. De gemeente brengt partijen hiertoe samen en ondersteunt initiatieven. De gemeente faciliteert een systeem van buddy's waarbij Hagenaars die op de hoogte zijn van relevante regelingen andere Hagenaars helpen.
4. Het maatschappelijk middenveld kan, zodra de problematiek te groot wordt, de afwikkeling van problemen aan de gemeentelijke sociale dienst overdragen. De gemeente dient zich ontvankelijk op te stellen voor de problemen en signalen vanuit het maatschappelijk middenveld.
5. De kredietcrisis heeft naar boven gebracht dat het aangaan van schulden gemakkelijker is geworden. In tijden van economische crisis is het nodig om de capaciteit en toegankelijkheid van schuldhulpverlening te vergroten. Belangrijk is ook om meer preventief beleid in te zetten, door bijvoorbeeld budgetlessen op basis- en middelbare scholen om zo het inzicht in het belang van een gezond evenwicht tussen inkomsten en uitgaven ook op langere termijn te bevorderen.

6.2 De zorgzame samenleving

1. Solidariteit met dak- en thuislozen bestaat volgens het CDA enerzijds uit noodzakelijke opvang en anderzijds uit trajecten die terugkeer in de samenleving bevorderen. Tot op heden laten de gezamenlijke inspanningen van Rijk en gemeente goede resultaten zien.
2. In de verslavingszorg moet de cliënt centraal staan. Het afkicken en verkrijgen van een betere leefsituatie moet effectief zijn. Het CDA verlangt dat de gemeente meer zicht krijgt op de resultaten van de verslavingszorg. Het toestaan van drank- en drugsgebruik in opvangcentra geeft een verkeerd signaal en wordt tegengegaan. Opvang van verslaafden moet gericht zijn op afkicken. De handel in drugs op en om psychiatrische inrichtingen en aanverwante zorginstellingen dient effectief te worden bestreden. Omwonenden van deze instellingen dienen hiervoor een meldpunt te hebben.
3. Het CDA maakt zorgen over het stijgend aantal mensen dat verslaafd is aan alcohol, cannabis, heroïne, cocaïne of gokken en hierdoor enerzijds gezondheidsrisico's loopt, en anderzijds niet in staat is een stabiele leefsituatie op te bouwen of te behouden. Ook de impact die een verslaafde

zoon, dochter of partner heeft op zijn of haar directe omgeving is zorgelijk. Het CDA zet in op preventie, snelle doorverwijzing naar hulpverlening en effectieve behandeling. De 'harm-reduce'-benadering, waarbij alleen de gevolgen van de verslaving wordt tegengegaan, wordt alleen als opstap naar afkicken gebruikt. Afkicken staat voorop, in sommige noodzakelijke gevallen buiten de eigen leefomgeving in de stad.

4. Zwerfjongeren, loverboy-slachtoffers, tienermoeders en -vaders en verslaafde jongeren, kortom, zij die al vroeg met de harde kant van de samenleving in aanraking komen, worden door Jeugdzorg en maatschappelijke organisaties begeleid naar een regulier bestaan. Er wordt hierbij ingezet op preventie.

5. Voor prostituees die uit willen stappen komt er een uitstapprogramma dat hen naar een ander bestaan begeleidt. Slachtoffers van mensenhandel en loverboys worden door de gemeente opgevangen en verder begeleid.

6. De gemeente gaat uit van de menselijke maat ten aanzien van de gemeentelijke dienstverlening. Ouderen die kampen met eenzaamheid en gezondheidsproblemen krijgen diensten aan huis aangeboden. Mensen zonder kennis van internet krijgen gemeentelijke diensten en informatie op een andere wijze aangeboden. Tevens worden deze mensen gestimuleerd om digitaalvaardig te worden, zo kan iedereen mee blijven doen!

6.3 Het gemeentelijke vangnet

1. De bijzondere bijstand wordt ruimhartig ingezet voor gezinnen. Leermiddelen moeten gekocht kunnen worden. Participatie in sport en cultuur moet mogelijk zijn, zodat kinderen gezond en evenwichtig kunnen opgroeien. Tijdens vakanties wordt er voor gezorgd dat kinderen 'er even uit kunnen'. De schoolbijdrage uit de bijstand voor kinderen vanaf 16 jaar komt beschikbaar voor MBO'ers.

2. De eerste levensbehoeften water, gas en elektra worden niet zomaar afgesloten. Een prepaidstelsel kan toegang tot deze voorzieningen geven en betaling garanderen.

3. De sociale dienst en reïntegratiebedrijven houden rekening met de afhankelijke positie van cliënten en weerhouden zich van regelgeleid gedrag. Er wordt samen naar een betere participatie toegewerkt. Een cliëntenpanel kan de stem van de klanten van de sociale dienst zijn.

4. Het aantal inwoners uit de laagste inkomensgroep dat vrijwilligerswerk doet is laag. Hulpverleningsloketten verwijzen meer naar vrijwilligerswerk zodat ook deze groepen profiteren van de voordelen van vrijwilligerswerk, zoals een sociaal netwerk en werkervaring.

6.4 Kwetsbare wijken

1. De krachtwijkenaanpak lijkt te verworden tot een nieuwe bureaucratie. Andere wijken met grote problemen zoals Laak worden vergeten. Het CDA pleit voor samenwerking met de bestaande gemeenschappen zoals scholen, sportverenigingen en ondernemers om problemen aan te pakken.

2. In de kwetsbare wijken wordt ingezet op onderwijs, werk en bedrijvigheid. Onderzoek wijst uit dat een economische aanpak het beste werkt om problemen duurzaam op te lossen. Er komen 'regelvrije' complexen waar ondernemers en kunstenaars zich snel kunnen vestigen.

3. Er wordt geen budget gereserveerd voor buurtbarbecues en andere 'burgerschaps'-activiteiten. Deze activiteiten dragen nauwelijks bij aan een duurzame gemeenschap. Het is beter dit geld in te zetten op onderwijs en economische bedrijvigheid.

4. Straatvervuiling is een probleem in kwetsbare wijken. Wanneer de gemeente extra middelen inzet voor reiniging en onderhoud, zal tevens een extra inspanning worden gedaan op het gebied van handhaving. Gebieden die bedrijvigheid kunnen aantrekken krijgen prioriteit.

7 Participatie

Uitgangspunt voor het CDA is dat mensen tot hun recht komen in relatie met anderen. In sport, religie, cultuur en andere sociale verbanden maken mensen samen de stad. Omzien naar elkaar, en in het bijzonder naar de zwakkeren in de samenleving, geeft de samenleving kracht en verbondenheid. De gemeente moet dit faciliteren maar dit mag niet ten koste gaan van de creativiteit en eigen inzet van mensen.

7.1 Maatschappelijke ondersteuning

1. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) geeft de gemeente handvatten om een zorgzame samenleving te stimuleren. De rol van maatschappelijke instellingen is hierbij van groot belang. In de toekomst wordt in het WMO-beleid meer ruimte gegeven aan organisaties in het maatschappelijk middenveld.

2. Gemeenten hebben de mogelijkheid en verantwoordelijkheid om door huishoudelijke verzorging de zelfstandigheid van haar bewoners te bevorderen. Aandachtspunten na de invoering van de WMO zijn de kwaliteit van zorg en de mogelijkheid om een vaste hulp te krijgen. Door transparantie van kwaliteit kunnen hulpvragers beter kiezen. Het gemeentelijke toezicht op de thuiszorgorganisaties wordt versterkt zodat de kwaliteit en continuïteit van zorg is gegarandeerd.

3. Den Haag kent meer dan 20.000 mantelzorgers en nog meer zorgvrijwilligers (buddy's) die langere tijd voor iemand uit hun omgeving zorgen. Zij verdienen ondersteuning vanuit de gemeente om hun werk vol te kunnen houden. Het gaat dan om respijtzorg, inhoudelijke ondersteuning maar ook om logistieke hulp bijvoorbeeld bij parkeervergunningen.

4. De gemeente heeft uit dienstverlenend oogpunt de opdracht om burgers goed te informeren over maatschappelijke ondersteuning. De gemeente kent zo veel loketten (steunpunten mantelzorg, I-shops, WMO-loketten en Den Haag Opmaat-loketten) dat het aanbod van informatie versnipperd en onoverzichtelijk wordt. In principe worden loketten samengebracht op de stadsdeelkantoren.

5. Om sociale cohesie in de buurt te versterken wordt welzijnswerk ingesteld. Herstructurering van het welzijnswerk moet leiden tot een grotere rol van vrijwilligers(-organisaties). Sportverenigingen kunnen bijdragen om door hun activiteiten een deel van het welzijnswerk over te nemen. Naast de Haagse welzijnsorganisaties (HWO) en zelfstandige buurthuizen krijgen ook (nieuwe) bewonersorganisaties de mogelijkheid om in eigen buurt het buurtwerk op te pakken. Het beheer van buurt- en wijkcentra wordt zo geregeld dat deze beschikbaar komen voor zo veel mogelijk verenigingen en buurtbewoners.

6. Vrijwilligersorganisaties, als drijvende kracht van de samenleving, krijgen de ruimte om hun werk te doen en worden gefaciliteerd in (delen van) opleidings- en huisvestingskosten. De organisatie HOF draagt zorg voor algemeen vrijwilligersbeleid. Andere organisaties voor specifieke doelgroepen krijgen ruimte om vrijwilligersbeleid vorm te geven.

7. Ouderenbeleid heeft blijvende aandacht van het CDA. De ouderenorganisaties worden hierbij sterk betrokken. Ook heeft het CDA aandacht voor de woon-zorgsituatie van deze ouderen.

7.2 Toegankelijkheid tot elkaar

1. De openbare ruimte in Den Haag wordt zodanig ingericht dat zowel visueel gehandicapten, rolstoelgebruikers als ouderen veilig over straat kunnen. Ook sportverenigingen, cultuur- en welzijnsinstellingen worden gestimuleerd om participatie van gehandicapten mogelijk te maken. De gemeente maakt hierbij gebruik van testpanels uit de doelgroepen.

2. In buurten waar veel ouderen wonen wordt de grote achterstand in het beheer van de openbare ruimte als eerste aangepakt. Ook komen extra voorzieningen voor ouderen in de openbare ruimte. Pleintjes in de wijken worden zo ingericht dat zij een functie krijgen als ontmoetingsplek tussen de diverse generaties en bevolkingsgroepen (bomen, bankjes).

3. Gemeentelijke websites moeten toegankelijk zijn voor iedereen, aangezien veel informatie op internet wordt uitgewisseld. Doelgroepen die minder vaardig zijn met computers moeten ook op een andere manier informatie kunnen krijgen.

4. Eenzaamheid komt in Den Haag relatief veel voor. Vrijwilligersorganisaties benaderen deze mensen in hun eigen omgeving, om zo hun eenzaamheid te verlichten vanuit een gelijkwaardige positie. De gemeente betreft vrijwilligersorganisaties zoals de Zonnebloem, Buddynetwerk, STEK, de parochiale instellingen en andere religieuze en sociale instellingen bij het gemeentelijk beleid op dit gebied.

7.3 Religie

1. Religie is een bindmiddel in de samenleving en deze positieve kanten moeten worden gewaardeerd door de gemeente. Religieuze instellingen worden betrokken bij extremisme en misstanden.

2. De relaties tussen overheid en religieuze organisaties wordt versterkt door de religieuze instellingen vaker uit te nodigen bij gemeentelijke activiteiten. Kerken, moskeeën en tempels kunnen een partner van de gemeente zijn op het gebied van WMO, sociaal beleid, integratie en wijkbeleid. Vanuit de gemeente wordt aandacht gegeven aan de activiteiten van religieuze instellingen.

3. Het aanbod aan kerkruimte in Den Haag komt niet meer overeen met de behoefte. Veel kerken hebben behoefte aan kleinere gebouwen dan vroeger, voor multifunctioneel gebruik. Met name onder migrantenkerken bestaat een tekort aan geschikte ruimte. De gemeente biedt ondersteuning bij het zoeken naar geschikte ruimte en het creëren van mogelijkheden in bestemmingsplannen. Ruimte voor een gebedsverzamelgebouw op de Binckhorst voor niet draagkrachtige organisaties kan hierbij helpen. Daarnaast moet het mogelijk zijn om te grote kerken om te bouwen tot andere bestemmingen waarbij met piëteit wordt omgegaan met de herkomst van de gebouwen. Leegstand moet worden voorkomen. Er is aandacht voor problemen met bereikbaarheid en parkeergelegenheid rondom kerkgebouwen (gedurende kerkdiensten). Het CDA zal inzichten en maatregelen ondersteunen die erop gericht zijn verbindingen tussen mensen en groepen in een stad sterker te maken, de participatie te verhogen en de balans te verbeteren. Zij wil deze initiatieven van harte ondersteunen door onder andere de Afrikaanse kerkgenootschappen een aanvaardbare plaats te geven om hun religie te beleven.

4. Op sociaal gebied hebben religieuze instellingen een belangrijke functie. Met name migrantenkerken leveren een bijdrage aan de emancipatie van bevolkingsgroepen in de samenleving. De gemeente kan deze maatschappelijke rol stimuleren.

7.4 Breedtesport

1. Sportverenigingen zijn vrijwilligersorganisaties die een positieve bijdrage leveren aan participatie en integratie. Over het algemeen is er tevredenheid over het sportbeleid van de gemeenten. Sportfaciliteiten en organisatorische ondersteuning worden in stand gehouden.

2. Er komt extra vrijwilligersondersteuning voor sportverenigingen die te maken hebben met een gebrek aan vrijwilligers. Ook wordt actief beleid gevoerd om allochtone vrijwilligers bij sportverenigingen te betrekken.

3. Het initiatief van de Sportbank waarbij sterkere verenigingen zwakkere clubs helpen krijgt ondersteuning.

4. In de strijd tegen overgewicht bij kinderen en jongeren is het wenselijk dat alle basisschoolleerlingen dagelijks sporten op school. Via schoolsporttoernooien worden ontmoetingen tussen verschillende scholen gearrangeerd. Schoolzwemmen moet behouden blijven.

5. In wijken blijft voldoende sportgelegenheid behouden. Voetbalkooien en Krajicek-playgrounds bieden de gelegenheid voor kinderen om voldoende beweging te krijgen. Zo mogelijk wordt door dubbel ruimtegebruik extra ruimte vrijgemaakt voor sportruimte. Er komt een programma op de

trapveldjes waarbij sportleiders uit de buurt zorgen voor toezicht en activiteiten. De sporttuin in de Schilderswijk is hier een goed voorbeeld van.

7.5 Cultuur als bindmiddel

1. Cultuur is belangrijk voor de expressieve en kunstzinnige ontwikkeling van kinderen. Het Kooren-huis krijgt in samenwerking met scholen en kinderopvang de kans om kinderen met kunst en cultuur in aanraking te brengen.
2. Er worden verbanden gelegd tussen topcultuur (bijvoorbeeld het Nederlands Dans Theater of het Residentieorkest) en cultuurlessen op scholen.
3. Amateurkunst wordt gestimuleerd door middel van facilitering in ruimte (buurthuizen) en mid-delen om projecten uit te voeren. Community-art waarborgt bewonersbetrokkenheid.

8 Integratie

Den Haag kent de spreekwoordelijke scheiding tussen ‘zand en veen’. Naast sociaal-economische scheidingen bestaan in Den Haag ook culturele scheidingen. Een grote groep immigranten doet het goed. Toch maakt het CDA zich zorgen over een deel van de Marokkanen, Antillianen en andere groepen die achterblijven. Den Haag heeft 40.000 inwoners die de Nederlandse taal onvoldoende machtig zijn om volwaardig te participeren in de samenleving. De inzet van alle Hagenaars is nodig om van Den Haag een leefbare samenleving te maken en het ook zo te houden. We mogen daarop worden aangesproken en elkaar daarop aanspreken. Het CDA wil iedereen de kans geven door te investeren in opleiding, werk en huisvesting. Het moet mogelijk zijn dat iedereen door inzet een volwaardige plaats in de samenleving kan verdienen. Hiervoor zijn een goede opvoeding educatief en qua ontwikkeling van waarden en normen nodig. Iedereen die met kinderen, pubers en adolescenten te maken krijgt, ook buiten het gezin, dient de handen ineen te slaan: jeugdleiders, kerken, moskeeën, sportverenigingen en de school uiteraard. Iedereen blijft verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag. Er zijn kleine groepen raddraaiers die veel overlast veroorzaken. Dit is slecht voor de Haagse maatschappij. Bij crimineel gedrag wordt er hard ingegrepen.

8.1 Inburgering

1. Het is van groot belang dat zowel verplichte inburgeraars als vrijwillige inburgeraars het inburgeringsexamen halen. Achterstanden moeten zo snel mogelijk worden ingelopen. De gemeente neemt zijn verantwoordelijkheid voor de slechte organisatie van het inburgeringsproces (blijkens het rapport van Ernst & Young) door bureaucratie te verminderen.
2. Inburgeringscursussen in Den Haag moeten gericht zijn op de praktische levensstijl van Hagenaars, dus minder culturele uitstapjes en meer praktijklessen over en in onze maatschappij. De eigen bijdrage van inburgeraars wordt niet van tevoren kwijtgescholden.
3. In zogenaamde samenlooptrajecten wordt zowel aandacht besteed aan inburgering als reïntegratie. Haagse bijstandsgerechtigden die problemen hebben met het vinden van werk vanwege een inburgeringsachterstand of taalproblemen, worden verplicht een samenlooptraject te volgen dat bij hun achterstand past.
4. Er komt een systeem waarbij Haagse burgers nieuwe gezinnen begeleiden.

8.2 Cultuur en samenleven

1. Allochtone gemeenschappen spelen een belangrijke rol in integratie en emancipatie. Succesvolle allochtonen of maatschappelijk betrokken groepen zoals de Marokkaanse buurtvaders kunnen als voorbeeld dienen. De gemeente kan gebruik maken van maatschappelijke en religieuze leiders om problemen met groepen aan te pakken.
2. De programma's voor risicojongeren van onder andere Marokkaanse en Antilliaanse afkomst worden resultaatgericht opgezet. Zij helpen deze jongeren om aan te haken in de samenleving. Het volgen van een dergelijk programma is niet vrijblijvend. Het alternatief is onaantrekkelijk: jongeren die doorgaan met overlastgevend en crimineel gedrag worden aangepakt door inhouden van uitkeringen of opleggen van straffen. Ook komt er meer aandacht voor het tegengaan van blowen onder grote groepen jongeren.
3. Er leven veel ergernissen over cultuurverschillen. Deze kunnen leiden tot botsingen tussen bevolkingsgroepen. De gemeente organiseert een dialoog met en tussen burgers om zo samen tot spelregels te komen hoe in onze stad aangenaam en respectvol met elkaar om te gaan.
4. Er komt extra aandacht voor thuiszitouders en mensen die door hun partner worden gedwongen thuis te blijven. Dit kan door vanuit de sociale dienst ook niet-uitkeringsgerechtigden (nug'ers)

voor participatietrajecten uit te nodigen. Naast toeleiding tot de arbeidsmarkt kunnen ook vrijwilligerswerk, opleiding en ontmoetingsplaatsen het isolement oplossen.

5. Het CDA wil extra aandacht voor het uithuwelijken van (minderjarige) meisjes en de handhaving van het verbod op neef-nichthuwelijken en eerwraak.

8.3 Segregatie

1. Gedwongen menging op scholen en in wijken werkt volgens het CDA niet om tot integratie te komen. Belangrijker is dat iedereen zich thuis voelt in de openbare ruimte van Den Haag.

2. Discriminatie moet worden tegengegaan. In het gemeentelijke beleid (bijvoorbeeld jeugdwerk/welzijnswerk) wordt zo min mogelijk onderscheid gemaakt naar achtergrond tenzij doelgroepenbeleid dit vereist. De gemeente gaat in gesprek met mensen die homoseksuelen en vrouwen als minderwaardig beschouwen. Het Bureau Discriminatiezaken zet zich verder in tegen discriminatie op grond van afkomst, religie, seksuele voorkeur, geslacht, handicap of leeftijd.

3. De grondwettelijke vrijheid van onderwijs maakt het voor iedereen mogelijk om eigen scholen op te richten. Bij de oprichting geldt als voorwaarde dat de kernwaarden van de samenleving gerespecteerd worden, de kwaliteit van onderwijs voldoende is en dat scholen samenwerken met jeugd-zorginstanties. Slecht presterende scholen worden gesloten (naar initiatiefvoorstel van de CDA-kamerfractie).

Onderwijs, jeugd en gezin

Het gezin staat bij het CDA voorop. Dit is de natuurlijke omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien en waar ze leren met elkaar om te gaan. Onderwijs is belangrijk om talenten zoveel mogelijk te ontwikkelen. De bevordering van de “drie K’s”, te weten kunnen (capaciteiten), kennen (kennis) en karakter (integriteit en ruggengraat) verdient de volle aandacht. Het binden van studenten aan Den Haag versterkt bovendien de draagkracht van de Haagse bevolking. Jongeren die buiten de boot dreigen te vallen worden opgevangen in een goed afgestemd netwerk van begeleiding en ondersteuning. Investeren in de Haagse jeugd is immers investeren in de toekomst.

9.1 Scholen voor talent

1. Kinderen met achterstanden gaan eerder (voorschool) en langer (brede school) naar school. Een fysieke ontmoetingsruimte op scholen kan de betrokkenheid van ouders versterken.
2. Ouders kunnen kiezen voor scholen met buitenschoolse opvang op dezelfde locatie of voor scholen die samenwerken met andere organisaties.
3. Scholen krijgen de ruimte om zich als themaschool te manifesteren op het gebied van sport, cultuur, groen of techniek. De gemeente ondersteunt themascholen met lespakketten (bijvoorbeeld milieueducatie). Voor minder theoriegerichte leerlingen worden vakscholen opgezet.
4. Op meer scholen wordt tweetalig onderwijs gegeven. De gemeente stimuleert dat meer scholen in Den Haag een internationale dimensie in hun schoolprogramma krijgen, om zo aan te sluiten bij de internationale stad. Door kinderen op jonge leeftijd een internationaal programma aan te bieden zijn ze beter toegerust voor hun toekomst en maken zo optimaal gebruik van de internationale dimensie van de stad.
5. Maatschappelijke stages zijn verplicht vanaf 2011: het CDA is een groot voorstander van deze stage. Er komt een prijs voor de beste maatschappelijke stage van het jaar. De gehele gesubsidieerde sector moet stageplaatsen beschikbaar stellen.
6. Het CDA is voorstander van de oprichting van een volwaardige HAVO/VWO-school in Den Haag Zuidwest.
7. Er komt meer ruimte voor buitenschoolse activiteiten (sportschool, schoolzwemmen, muziek-school) mede in het kader van de brede buurtschool.

9.2 Wachtlijstenoffensief

1. De lange wachttijden voor kinderopvang, buitenschoolse opvang en scholen worden aangepakt. De huidige situatie waarbij kinderen jaren op de wachtlijst staan voor opvang en onderwijs is onwenselijk en jaagt gezinnen de stad uit. Hiervoor gaat het CDA het volgende doen:
 - Voldoende kwaliteitsscholen. Elke ouder wil het beste onderwijs voor zijn of haar kind. Het wachtlijstenprobleem bij goede scholen moet worden opgelost door flexibele (lokale) capaciteit op scholen en een kwaliteitsslag in het onderwijs. In de wijken Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld wordt rekening gehouden met een groei van het aantal opgroeiende jongeren. Er komt één inschrijfperiode voor scholen. Ieder kind krijgt zo onafhankelijk van de achtergrond van ouders gelijke kansen op toegang. Dit systeem voorkomt tevens spookwachtlijsten. Het CDA is tegen discriminatie op grond van postcode. Menging van leerlingen op scholen kan niet opgelegd worden. De gemeente kan wel ouderinitiatieven stimuleren.
 - Kinderopvang, buitenschoolse opvang en andere voorzieningen zijn in de buurt aanwezig. Samen met aanbieders van kinderopvang werkt de gemeente aan flexibele capaciteit om de wachtlijsten op te kunnen vangen. Bestemmingsplannen moeten hier ruimte voor bieden. Voor buitenschoolse opvang worden ook sportverenigingen en welzijnsaccommodaties opengesteld.

9.3 Zorg voor de jeugd

1. De Centra voor Jeugd en Gezin moeten laagdrempelige centra voor ouderschap en opvoedingsvragen worden. Er wordt minder aandacht besteed aan de gebouwen en meer aan de aansluiting bij de bestaande natuurlijke netwerken zoals school en huisarts. Ook komt er een S.O.S.-hulplijn voor ouders en opvoeders voor anonieme raad en advies.
2. Drank-, drugs- en internetverslaving moeten op scholen aandacht krijgen in de veiligheidsplannen van scholen.

9.4 Den Haag studentenstad

1. Het CDA pleit voor de komst van meer scholingsinstituten naar Den Haag die passen bij het profiel van de stad zoals faculteiten op het gebied van bestuur, internationale betrekkingen, recht en veiligheid. De aanwezigheid van deze kennisinstituten versterkt de positie van Den Haag in de kennis-economie.
2. Passende huisvesting voor studenten en afgestudeerden is belangrijk. Naast de studentenhuisvesting in flats moet ook ruimte zijn voor de klassieke studentenhuizen en verenigingsruimten. Op korte termijn kunnen wooncontainers op braakliggende terreinen een oplossing bieden.
3. De organisatie van studentenhuisvesting kan meer op maat gemaakt worden. Studenten kunnen in sociale woningbouw in achterstandswijken worden gehuisvest om de leefbaarheid te bevorderen. Studenten vormen een uitzonderingscategorie in de kamerverhuurregels. De mogelijkheden voor een Haagse studentenhuursubsidie moet worden onderzocht. De informatievoorziening over studentenhuisvesting (voor internationale studenten) kan verbeteren. In het belang van studenten en de leefomgeving worden malafide verhuurders aangepakt.
4. Den Haag krijgt een lerarenopleiding om zo het lerarentekort tegen te gaan.
5. De gemeente gaat samen met de verschillende HBO-instellingen, Haagse ondernemers en overheidsorganisaties aan extra stageplaatsen werken om HBO'ers aan de stad te binden.

10 Dienstbare gemeente

De gemeentelijke overheid heeft een dienende rol in de stad. De gemeente wordt als eerste overheid steeds meer het aanspreekpunt van de overheid voor de burger. “Pres-teren voor Hagenaars” zou het motto moeten zijn van het gemeentelijke apparaat. Of anders gezegd: waar voor je belastinggeld. Meer dienstverlening dus en minder administratieve regels. Meer uitvoering en minder beleid. Vuilnismannen, politieagenten, tramconducteurs en balie-ambtenaren verdienen onze waardering. Het gemeentelijke apparaat kan krimpen, maar alleen op de beleidsafdelingen. De burger en de leefbaarheid moeten in het middelpunt staan van de gemeente-organisatie en gemeentekas.

10.1 Presterende overheid

1. Minder regels: het huidige college is er onvoldoende in geslaagd om de regeldruk te verminderen. Het CDA wil dat de hoeveelheid administratieve lasten voor bedrijven, burgers en verenigingen vanuit de gemeente met 20 procent wordt terug gebracht. Bedrijven, burgers en verenigingen worden hierbij nadrukkelijker betrokken dan tot nu toe het geval was. Voorbeelden van regelvermindering en vereenvoudiging zijn het afschaffen van de welstandscommissies in ruil voor een ambtelijk advies, afhaalvergunningen mogelijk maken voor kleine verbouwingen waarbij de architect verantwoordelijkheid neemt voor de inpassing in het bestemmingsplan, de constructie en de welstand (wat steekproefsgewijs kan worden getoetst), subsidieverantwoording onder bepaalde bedragen op basis van steekproefsgewijs controleren, minder bewijslast vooraf en achteraf eisen, oprekken van reactietermijn op vergunningaanvragen wordt tegengegaan door vergunning automatisch te verlenen wanneer de gemeente niet tijdig reageert.
2. Meer dienstverlening: de burger staat voorop. Dit betekent een hoge mate van klantvriendelijkheid aan de loketten. De wachttijden op het stadhuis worden verkort. Het aantal loketten van de gemeente wordt beperkt en de kwaliteit van loketmedewerkers kan verbeterd worden (bijvoorbeeld door roulatie van medewerkers binnen de diensten). Brieven aan burgers worden in begrijpelijk Nederlands geschreven en bevatten contactgegevens zodat men niet van het kastje naar de muur kan worden gestuurd. De gemeenteproducten worden in principe in het stadhuis en de stadsdeelkantoren aangeboden. De gemeente beoordeelt vergunningsaanvragen op dezelfde wijze door dezelfde instructies te geven en dezelfde gronden voor uitzonderingsgevallen te hanteren.
3. Minder beleid: er komt een taakstelling voor het verminderen van de kosten van beleidsafdelingen. Hiermee wordt met name de externe inhuur fors beperkt. De vele bouwplannen krijgen een prioritering waarmee een deel van de projecten voor een collegeperiode ‘on hold’ gezet kan worden. In het licht van de efficiëntieslag van het rijk kan de gemeente ook beter gaan werken en worden beleidsafdelingen kleiner.
4. Meer uitvoering: er wordt extra geld gereserveerd voor het onderhoud van de openbare ruimte. Per beleidsprogramma worden kwantitatieve en kwalitatieve uitvoeringsdoelen vastgesteld zodat achteraf kan worden afgerekend. Het college wordt meer dan nu door de gemeenteraad afgerekend op een zorgvuldige en voorspoedige uitvoering van plannen.

10.2 Open organisatie voor Hagenaars

1. De gemeentelijke organisatie wordt na de collegevorming ingericht op de prioriteiten van een beleidsakkoord. Verkoking wordt vanuit het college tegengegaan; er wordt op zoveel mogelijk beleidsterreinen nauw samengewerkt.
2. Om goed burgerschap serieus te nemen zijn inspraak en samenspraak van groot belang. Bij samenspraakprocessen moet de gemeente aan burgers duidelijk maken hoever hun invloed strekt. Bij grote plannen moet ruimte zijn voor daadwerkelijke veranderingen door de inwoners, met name door stadsdeelorganisaties zoals de commissie Loosduinen. Deze organisatievorm kan ook elders

worden gebruikt. Duidelijke besluitvorming met één besluitvormingsmoment moet voorkomen dat burgers de weg kwijt raken in de verschillende inspraakrondes.

3. Om de belangen van Den Haag optimaal te kunnen behartigen is een goede relatie met het Rijk, de Europese instellingen, internationale organisaties, de provincie en anderen van groot belang. De gemeente gaat zich op zowel ambtelijk als politiek niveau extra inzetten voor een goede Haagse representatie.

4. Het mediabeleid van de gemeente, nu gekenmerkt door burgerparticipatie, wordt meer gericht op het bevorderen van professionele journalistieke becommentariëring van het gemeentelijk politiek besluitvormingsproces onder andere door facilitering van Den Haag TV.

10.3 Zuinig met kapitaal van Hagenaar

1. Het CDA staat voor een eerlijke concurrentie met inachtneming van publieke belangen. De aandelen Eneco wat betreft het leveringsbedrijf kunnen worden verkocht, op voorwaarde dat duurzaamheid gewaarborgd is. Of hiertoe wordt overgegaan is afhankelijk van de opbrengst en mogelijke inkomstenderving. Het netwerkbedrijf (Stedin) dient in publieke handen te blijven. Ook het railnetwerk van HTM dient in publieke handen te blijven. Voor het overige deel van HTM geldt dat verkoop publieke belangen moet dienen. Ook de aandelen in het Duinwaterbedrijf blijven in handen van de gemeente vanwege de ruimtelijke belangen.

2. De opbrengsten van verkoop van aandelen mogen onder geen beding worden gebruikt voor consumptieve doeleinden van de gemeente. De opbrengsten mogen alleen uitgegeven worden aan structurele investeringen in de infrastructuur van de stad of aan een structurele lastenverlichting.

3. De gemeente mag het geld van burgers niet oppotten maar moet dit gebruiken waar het voor bedoeld is. De bestemmingsreserves van de gemeente Den Haag mogen dan ook niet verder oplopen door de beleidsvertraging (in 2008 is voor 95 miljoen euro aan plannen niet uitgevoerd).

4. Het kapitaal van de gemeente Den Haag, zowel de algemene als de bestemmingsreserves, mag niet gebruikt worden voor risicovolle winstbeleggingen. Na de ervaring van het verlies van 10 miljoen euro in een IJslandse bank komt er een strenger treasury-beleid.

10.4 Lagere lasten voor Hagenaars

1. De hondenbelasting wordt afgeschaft. De inkomsten zijn relatief laag ten opzichte van de administratieve kosten van inning. Verder kan hondenbelasting vanuit het 'vervuiler-betaalt' principe worden gezien als aanmoediging om hondenpoep niet op te ruimen.

2. De toeristenbelasting wordt afgeschaft om toerisme te bevorderen en deze specifieke bedrijfstak niet extra te belasten. Ook zijn de inkomsten van de toeristenbelasting beperkt ten opzichte van de administratieve lasten voor gemeente en bedrijfsleven.

3. De rioolheffing en afvalstoffenheffing worden verlaagd. De verhoging van de rioolheffing in de huidige collegeperiode wordt teruggedraaid. Het achterstallig rioolonderhoud mag ten koste van de algemene middelen komen. De afvalstoffenheffing is de afgelopen 4 jaar gestegen met 17,4% door meer kosten af te wentelen op de afvalstoffenheffing. Het CDA pleit voor het terugbrengen van de verhoging met de inflatiecorrectie die het Rijk gebruikt bij haar belastingbedragen.

4. De OZB-belasting wordt verlaagd.

10.5 Duurzame gemeente

1. In inkoop en het eigen wagenpark kiest de gemeente voor milieu-efficiënte producten.

2. Energiegebruik door de gemeente wordt beperkt, ook wordt door windturby's op hoge gebouwen energie opgewekt.

Financiën

In deze financiële paragraaf wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele (eenmalige) inkomsten en uitgaven enerzijds en structurele inkomsten en uitgaven anderzijds.

1. Dit verkiezingsprogramma biedt een incidentele ruimte van 335 miljoen euro. De opbrengst van de verkoop van Eneco levert incidenteel 125 miljoen euro op, waarbij rekening is gehouden met de wegvallende inkomsten die zijn gekapitaliseerd en van de totale opbrengst zijn afgehaald. De gemeente Den Haag heeft voor meer dan 800 miljoen euro aan bestemmingsreserves die vaak jarenlang niet gebruikt worden. Een stofkamoperatie kan ongebruikte reserves vrijmaken voor nieuw beleid. Ook kan er kritisch gekeken worden naar andere reserves zoals de dienstcompensatie-reserves. Vanaf 2010 komen er nieuwe ISV-gelden beschikbaar die de gemeente zelf mag invullen. Door de voorgestelde herprioritering van masterplannen vallen hier ook middelen vrij.
2. De onder 1 genoemde incidentele inkomsten bieden ruimte voor de investeringsplannen die het CDA in dit verkiezingsprogramma beschreven heeft. Naast de bijdrage van de gemeente zijn voor een aantal infrastructurele projecten bijdragen van andere overheden nodig.
3. De structurele ruimte wordt gecreëerd door bezuinigingen op apparaatslasten, cultuur, welzijn en vermindering van infrastructurele plannen.
4. Het CDA zet deze structurele middelen in voor een stevige lastenverlichting van 17,5 miljoen euro waarbij gekozen wordt voor afschaffing van hondenbelasting en toeristenbelasting en een forse verlaging van rioolheffing en afvalstoffenheffing, om deze op het niveau van 4 jaar geleden te brengen. Het overige deel is beschikbaar voor verlaging van OZB, bijvoorbeeld voor het afschaffen van OZB voor vrijwilligersorganisaties.
5. Het CDA investeert de komende vier jaar in onder andere een schone stad, extra handhaving, vrijwilligers, sport en jeugd. Ook heeft het CDA 25 miljoen euro beschikbaar voor een herstelprogramma voor de Haagse economie (jeugdwerkloosheid, onderwijs, economie).
6. Het CDA houdt rekening met verminderde rijksinkomsten die vanaf 2012 zullen oplopen.

Incidenteel	
<i>Opbrengsten</i>	(x mln. euro)
Eneco	125
Stofkam reserves	100
ISV	87
Herprioritering masterplannen (Moerwijk, Erasmusveldd, Leyweg)	23
Totaal:	335
<i>Uitgaven</i>	
Achterstallig onderhoud (ISV)	95
Duurzame woningverbetering (ISV)	10
Vuilcontainers	10
Groen, parken en speelplaatsen	10
Uitbreiding kinderopvang en (brede) scholen	20
Investering en onderhoud sportcomplexen	10
Investering topsport (Olympische infrastructuur: hockey, zee/beachsporten en topsporthal)	15
(gemeentelijke bijdrage) Tunnelprojecten: Schenktunnel/boog (aanpak bereikbaarheid A12-Binckhorst, doorstroming Centrumring/Rijswijkseplein) & NW-hoofdroute	75
Parkeren	40
Park and ride	5
Fiets	5
Groene golven en doorstroming	5
Camera's en aanpak fysieke onveiligheid	5
Herprioritering masterplan Internationale zone	20
Herprioritering masterplan Scheveningen kust	10
Totaal	335

Structureel				
Opbrengsten (x mln. euro)	2011	2012	2013	2014
Apparaatskosten • Reductie 15% beleidsambtenaren (7,5 mln) • Reductie aantal voorlichters (2,5 mln) • Reductie inhuur externen (10 mln) • Samenwerking belastingdienst Delfland (3 mln) • Boete-inkomsten (2,5 mln) • Efficiency inkoop (1,5 mln) • Beperking Welstand (1,0 mln)	28	28	28	28
Cultuur • Bezuiniging op cultuurkosten buiten kunstenplan 2009-2012 en amateurkunst	7	7	7	7
Cultuur • Bezuiniging kunstenplan 2013-2016	0	0	10	10
Eigen bijdrage volwasseneneducatie	1	1	1	1
Burgerschapbeleid	4	4	4	4
Welzijn	11	11	11	11
Grondexploitatie (vermindering sociale woningbouw)	5	5	5	5
Planvoorbereiding masterplannen (herprioritering en bovengemeentelijke afstemming)	6	6	6	6
Totaal	62	62	72	72
Uitgaven (x mln. euro)				
Lastenverlichting (afschaffen hondenbelasting en toeristenbelasting, verlagen riool- en afvalstoffenheffing)	17,5	17,5	17,5	17,5
Herstelprogramma Economie & Arbeidsmarkt	10	10	5	0
Schoonmaak	5	5	5	5
Handhavers	5	5	5	5
Conducteurs	1	1	1	1
Kwaliteitsimpuls onderwijs	1	1	1	1
Budgetten vrijwilligers- ondernemersorganisaties	5	5	5	5
Sport & Jeugd	5	5	5	5
Internationale stad en citymarketing	2,5	2,5	2,5	2,5
Verminderde rijksinkomsten	0	20	25	30
Totaal	52	72	72	72

Bijlage 1. Uitgelicht: mensenstroom in cijfers (2006)

	gevestigd	vertrokken	saldo
alleenstaanden	6.140	3.300	3.110
meerpersoonshuishoudens zonder kinderen	2.630	3.010	-380
huishoudens met kinderen	2.660	3.940	-1.280
doelgroep	4.390	2.350	2.040
doelgroep tot 1,5 x modaal	3.790	2.890	900
boven 1,5 modaal	3.510	5.010	-1.500
bron: De Haagse woningmarkt in cijfers (DSO) op basis van WoON 2006			

Colofon

Het verkiezingsprogramma 2010–2014 is geschreven onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de CDA afdeling Den Haag.

De programmacommissie 2010–2014 bestaat uit de volgende leden:

- Lianne Dekker (voorzitter)
- Gert-Jan Bakker (secretaris)
- Relus Breeuwsma
- Leo Dijk
- Stijn Strous
- Joost Verheijen
- Karsten Klein (lijsttrekker)

De programmacommissie heeft gesproken met tientallen adviseurs en sleutelfiguren uit de stad. Zij worden hiervoor hartelijk bedankt.

Eindredactie:

Lizette de Koning & Anita de Vogel

Fotografie en opmaak:

Maike Kamps

Contactgegevens:

Gert-Jan Bakker

Telefoon: 070-353 20 55

E-mail: g.j.bakker@denhaag.nl

www.cdadenhaag.nl

CDA
Den Haag